

Boj železničarjev za skrajšanje delavnika

Prinajst leti je pričel boj za osemurni delavnik.

'Ekonomska konferenca' proti socialnim zakonom

V nji so samo industrijski podjetniki, tovarnarji in drugi interesi.

New York, N. Y. — Zahteva po socialnih zakonih postaja vedno večja vzporedno odlovljenju starih delavcev, naraščajoče nevarnosti pri strojnem delu in naraščajoče brezposelnosti izboljšanih strojev. Merwin Hart, lobist za podjetniško organizacijo Associated Industries, je ustanovil še neko drugo podjetniško organizacijo pod imenom "Wide Economic Congress", da bo ložje roval proti socialnim zakonom. Ta skupina podjetniških sklicuje za dne 15. aprila konferenco v New York, da se izigrajo poteze proti socialnim zakonom. Delavci seveda ni noben povabilen na konferenco, dasiravno nosi ime, kakor da bodo na nji zastopani vsi stanoviti.

Te konference le dokazujejo, da vse druge organizacije, politične, gospodarske, verske, kulturne in druge, v katerih so delavci v večini bodo nastopile za socialno zakonodajo in da pomagajo reševati vedno bolj pereča socialna vprašanja.

Whitney je naznanil, da so vse štiri organizacije prometnih uslužbencev obljubile, da zahtevajo šesturni dnevni delavnik. Ta izjava pove jasno, da med prometnimi uslužbenci ni omahovalcev, da vsi zahtevajo šest ur dela na dan.

Timothy Shea je odgovoril Winslowu, predsedniku Feder. pogajalnega in spravnega odbora, da se bodo železničari poslužili stavke, da dosežejo svoj cilj, ko je Winslow rekel, da Watson-Parkerjev zakon odpravlja potrebo stavke na železnicah.

Shea je odgovoril, da noben železniški zakon, sploh noben zakon ne bo ubranil železničarjem stavkati za pravico. Prišla bo stvar tako daleč, da bo treba vprašanje izročiti sodišču. Takrat bodo pa železničarske organizacije odklonile razsodišče, kar pomeni, da jim stavka ostane edino orodje za izvajanje svojih zahtev. Ako se bojujejo za življensko mezdo in proti temu, da železničarji opravljajo delodolgotrajno delo brez prave odškodnine, tedaj gre za princip in se je treba pripraviti na žrtve.

Na tisoče železniških kurjarjev je izgubilo delo, ker so bile lokomotive izboljšane, je rekel Shea. Zdj preži združenje 1,700 železniških družb v osemnajst ali dvajset železniških sistemov v ozidju, da se uredi, kar pomeni, da bo odlovljenih zopet kakšnih dvajset tisoč železniških kurjarjev, ko bo združenje izvršeno, ako se ne uvede šest ur dnevnega dela.

Whitney je govoril pred železniškimi zavirači in naglašal, da od panike leta 1894 ni bilo tako velikega števila železničarjev brez dela kot zdaj. A zdaj ni panike—dežela plava v prosperiteti. Živimo v strojni dobi in izumljeni so bili stroji, ki prihranijo delo. Zgrajene so bile ogromne lokomotive in izredno veliki vozovi, pa razni aparati, ki opravljajo in zboljšujejo človeško delo. Na mnogih železnicah prepejajo zdaj enajstkrat več tovora, kot pred dvajset leti.

Moško truplo najdeno v kanalu.
Chicago. — V sredo je bilo potopljeno moško truplo iz kanala v bližini Harlem ave., Lyonsa. Truplo še ni identificirano. Znaki na njem kažejo, da je moral ležati v kanalu že več tednov.

Lesni podobarji in pet dni dela v tednu.
Boston, Mass. — Zahteva po pet dni dela v tednu dobiva vedno več pristašev in prijateljev. Zdj prično lesni podobarji delati pet dni v tednu.

Prepir v pravoslavni cerkvi.
Carigrad, 4. apr. — Patrijarh Bazil, najvišja glava grške ortodoksne cerkve, noco priznati svetega sinoda, ki je bil organiziran v Albaniji na ukaz novopečenega kralja Zogaja, ki hoče, da mora biti ortodoksna cerkev v Albaniji avtonomna. Patrijarh je odstavil in izključil albanske pravoslavne škofe.

Escobarjeva rebelna armada razkosana

Callesove čete potolkle in zajele 2000 vstašev v Jiminezu. Bombe iz zraka pognale vso pehoto v past.

Mexico City, 4. apr. — Mehliška federalna armada je večeraj izvajala odločno bitko pri Reformi severno od Jimineza. Federalci so uničili in deloma ujeli vso Escobarjevo pehoto, ki je v šestih vlakih bežala iz Jimineza. Okrog 2000 vstašev je bilo ubitih, ranjenih in ujetih. General Escobar, glavni vodja revolte in drugi generali, ki so bili z njim, so pobegnili po železnici proti Chihuahua Citadu in pustili pešpolke svoji usodi.

Calles, vojni tajnik, ki vodi bojne operacije proti vstašem, je poročal anoi predsedniku Gilu, da smatra rebelni debakel pri Reformi za konec revolte.

Katastrofalna bitka pri Reformi je pričela večeraj, ko so federalni letalci uničili z bombami iz zraka most na železniški progi severno od Jimineza. S tem je bil ustavljen beg rebelne pehote, ki v šestih vlakih ni mogla dalje. Vsa sila federalne kavalarije in strojničarskih enot je napadla vlake, ki so stali na tiru pri mestecu Reformi. Vnela se je ljuta bitka. Vstaši so se ljuto branili, toda bili so zajeti od vseh strani in — kar je glavno — ostali so brez poveljnikov. Morali so se podati.

Ostanki vstaške armade se zdaj vlečejo deloma po železnici in deloma v truh in na konjih proti glavnemu mestu Chihuahua, ki je 110 milj severno od Jimineza. Federalni letalci jih zaletujejo. Grozen rezultat bomb, ki so padale na Jiminez, je šele zdaj znan po okupaciji mesta. Samo v eni porušeni hiši so našli 30 mrtličev.

BOLNIŠNICE IN UMOBOLNICE PRENAPOLNJENE.

Državljanska asociacija podvzela korake za odpravo.

Chicago. — The Citizens' Association je na svojem zborovanju, ki se je v sredo vršilo v La Salle hotelu, podvzela akcijo za zgradbo bolnišnice in umobolnice, da se tako odpravijo neznoznemu stanju v državnih umobolnicah in drugih bolnišnicah, ki so prenapolnjene z bolniki.

Na zborovanju je bila soglasno sprejeta resolucija in poslana na gubernorja Emmersonu, v kateri asociacija apelira, da se čimprej mogoče dovoli izdaja posebnih bondov za zgradbo državnih bolnišnic. V to svrhu se bi rabilo okrog štirideset milijonov dolarjev in ta vsota bi se porabila za zgradbo bolnišnic v teku prihodnjih desetih let.

BOSTONSKI MONTERJI IZVOJEVALI VELIKO PRIDOBITEV.

Zgodilo se je brez stavke.

Boston, Mass. — Tukajšnja lokalna postojanka štev. 12 organizacije vodovodnih monterjev je sklenila mezdno pogodbo za tri leta. Pri teh pogajanjih je brez stavke dosegla velik uspeh. Mezda se povisa za dolar in pol od are po osem ur dnevno in skozi pet dni v tednu. Po stari pogodbi so delali 44 ur v tednu, to je ob sobotah do opoldne. Mezde so pa prejeli po dolarju in sedem in trideset centov in pol na uro.

Tiranstvo italijanskih fašistov v Ameriki.

Buenos Aires, Arg. 4. apr. — Tukajšnja italijanska kolonija je bila danes presenečena, ko je njena fašistovska "oblast" ukazala organizaciji Dante Aleghieri, da mora izročiti blagajno in vse drugo imetje fašistom. Organizacija je kulturna in se ne briga za politiko v Italiji, kar pa italijanskim fašistom v Argentini ni bilo po volji pa so organizacijo enostavno anektirali.

WISCONSIN ZAVRGE SUŠO DVA PROTI ENEMU

Akcija za odpravo prohibične postave v Michiganu. Zakonodajna preklava o auroskem umoru. Presenečenje v Washingtonu.

Madison, Wis. — Rezultat referendumu o prohibiciji je bil do četrtka jutraj sledeči: za odpravo prohibičnega zakona 277,404, proti odpravi 145,299, večina za odpravo 132,000 glasov. Vsi glasovi še niso bili znani v tem času.

Washington, D. C. — Ogromna večina, s katero se je država Wisconsin izrekla za odpravo prohibičnega zakona, je povzročila veliko senzacijo v krogih zvezne vlade. Oficijelne izjave ni bilo, toda priyatnih razgovorov kar šumi v kapitolu. Da je ljudstvo začelo rebelirati, in pošteno rebelirati, proti prohibiciji, je to tak dokaz, da morejo samo še fanatiki dvomiti. In to je prišlo po zakoniti drakoniknega Jonesovega zakona, ki določa 5 let zapora in \$10,000 globe za kršitev Volsteadove postave! In čim je bil Jonesov zakon sprejet, se je kakor nalašč pokazala vsa gnoloba prohibicije: v Aurori, Ill., so ustrelili žensko pri vromu v privatno hišo radi pol galone vina; prohibična straža je streljala na kanadsko ladjo v Mehikem zalivu in jo potopila z enim mornarjem vred; druga straža je brez dovoljenja preiskave ustavila privatno ladjico v ameriških vodah; dva kongresnika, ki sta glasovala za Jonesov zakon petletnega zapora, sta bila obtožena, da sta utihotapila žganje iz inozemstva; v Winoni, Minn., so prohibičniki udri ponodi v stanovanje delavca, ga potegnili iz postelje in napol nagega odvekli ven na mraz in sneg, tako da se je prehladil in čez nekaj dni je umrl za pljučnico, ostavivši dva otroka brez očeta in matere, ker je bil vdovec. Ni čuda, da ljudje rebelirajo.

Suhači v Washingtonu molče. Glede poraza v Wisconsinu je njihov edini komentar, da Wisconsin je že od nekdaj "mokra država, ki se utaplja v pivu," torej ne more biti merilo sentimenta proti suši. Yes, ampak Wisconsin je v veliko večino glasoval za Hooverja! — odgovarjajo mokri. Najmočnejši suhaški argument po zadnjih predsedniških volitvah je bil, da zmagal Hooverja je zmaga prohibicije; ljudje niso marali Smitha, zato ker je moker, volili pa so Hooverja, ki se je izrekel za prohibicijo. Zdj pa pride Wisconsin, ki je tudi volil Hooverja — in zavre prohibicijo!

Springfield, Ill. — Poslanec Pettit iz Batavije je v sredo predložil resolucijo v državni zbornici zahtevajoč, da zbornica preiše metode izvajanja prohibicije v okraju Kane, kjer se nahaja Aurora in kjer so prohibičniki ustrelili Lillian De Kingovo radi pol galone vina v hiši. Resolucija se glasi, da mora biti v tem okraju nekaj jako gnilega, če je treba ubijati ljudi pri enforiranju suše.

Aurora, Ill. — Suhaški vohun Boyd Fairchild, ki je proti plačilu \$5 delal ovdabe glede pijače, je spet izginil, ko je bilo izdano zanj zaporno povelje na priporočilo koronerake porote v zadevi umora Lillian De Kingove. Fairchild je pri preiskavi priznal, da je naredil napadno ovadbo proti De Kingovim. Policija ga išče.

Lansing, Mich. — Senator Cass Jankowski iz Detroita je v sredo naznanil, da predloži še ta teden resolucijo za odpravo prohibičnega zakona v Michiganu. Uspeh, ki so ga imeli nasprotniki prohibicije z odpravo famoznega zakona domrtno je za kršitelje prohibicije, jim je dal pogum, da stopijo korak dalje.

Vladna kriza na Poljskem.
Varšava, 4. apr. — Poljski kabinet, ki mu predseduje Bartel, je na robu padea. Pogajanja med strankami so še v teku za organiziranje nove vlade.

Tekstilni baroni mobilizirali vojaštvo

Milicarji stražijo tovarne v Severni Karolini, kjer delavci stavkajo.

Gastonia, N. C. — Fevdalni jug, ki se je začel zadnja leta rapidno industrializirati, zdaj skuša prvi blagoslov razrednega boja in industrijske vojne. Stavka tekstilnih delavcev, ki je izbruhnila pred kratkim v tovarnah Manville-Jenkins kompanije v Lorayu, je tipičen dokaz, da je razredni boj povsod enak. Danes so v mestu vojaške čete, pešci in konjeniki, ki jih je poslal governor Gardner v sredo, ko je prejel od šerifa telegram, da policija "ne more več kontrolirati teške situacije."

Vojaške čete so prišle, ko je izbruhnil konflikt med stavkarji in prihajajočimi stavkokazi. Družba je oholo prekinila vsaka pogajanja z delavci in brž najela stavkokaze, večinoma zamorce, katerih je na jugu kot listja in trave brez dela. Pri spopadu pred tovarno so stavkarji poglgnali v beg stavkokaze in 50 policaev, ki so jih branili. To je povzročilo, da je prišlo vojaštvo, ki zdaj čuva tovarne in stavkokaze.

Stavkarji zahtevajo 40 ur dela v tednu, petdnevnik in minimalno tedensko mezdo \$20.

Uspehi zadržnega gibanja na Švedskem

Na Švedskem je skoro tri tisoč zadržnih prodajalen.

Washington, D. C. — Zadržno gibanje je pričelo na Švedskem še pred več kot trideset leti. Od leta 1899 pa to gibanje vidno napreduje. Ustanovilo se je 2,900 zadržnih prodajalen. Trdno podlago je zadržno gibanje zadobilo, ko se je zadržnega kongresa udeležilo 44 delegatov, ki so zastopali 48 zadržnih prodajalen z 8,375 člani. Zdj te zadruge štejejo 366,000 članov. Ustanovila se je velenakupna družba ali zadržna centrala, ki obratuje štiri velike miline za moko, tovarno za čevlje, tovarno za umetno maslo in veliko kemično tovarno. Lani je to velenakupna družba importirala iz Združenih držav na Švedsko za 973,000 raznega šiveža.

Industrijski delavci tvorijo hrbenico zadržnega gibanja. Kmetje niso tako naklonjeni zadržnemu gibanju, kajti pri njih še vedno velja pregovor "navada je železna srca" in so zelo težko pridobiti za nove ideje. Okoli štirideset zadržnih organizacij, ki pripadajo k zadržni centrali, imajo svoje lastne hranilnice. Leta 1927 so imele te hranilnice 64,000 vlagateljev, ki so vložili 30,000,000 kron.

Nekatere zadruge se pečajo z gradnjo hiš. Leta 1926 je zadržna centrala podvzela korake, da je padla cena produktov v galošni industriji, ki so kontrolirale štiri privatne tovarne. Zadržna centrala je zgradila svojo tovarno za galoše in je privatnim podjetnikom uspešno konkurirala. Zadržna centrala namerava zdaj kupiti tudi tovarno za dišave, pekarno in namerava sgradi tovarno za izdelovanje radioaparata. Zadržna centrala ima tudi lastno zavarovalnico s kapitalom \$8,840,000 in zavarovanje proti požaru. V tem skladu ima \$289,000,000 kapitala. Zdj je prevzela še zavarovanje proti neverjenju, tatvini in riziku z motorjem.

V vseh zadržnih tovarnah in delavnicah so uvedene vzorne razmere za delavce. V mlinih delajo po tri partije, ki se menjajo na osem ur.

GENERAL MOTORS SE BANA S HUMANITARNOSTJO

Ampak to so le besede, besede, ki pomagajo le k dobičku.

New York, N. Y. — Algred P. Sloan, Jr., milijonar in predsednik Morgan-Dupontove General Motors kompanije zopet poje. Zdj njegove petje razglasa to kompanijo kot ameriško družbo, ki ima največ dobička. Naslovi velikomestnih dnevnikov pa sugerirajo, da to povzroča dobro razmerje med delavci in kompanijo in ker kompanija pomaga svojim delavcem.

Seveda ta hvala ne pomeni, da se povisa mezda delavcev, ki grade in izdelujejo avte, ki prihajajo v trgovino pod imeni Cadillac, Chevy, Buick, Oakland in La Salle, skozi dva in petdeset tednov v letu, za tedensko mezdo \$26 do \$36, ako niso v cellem letu nič začasnno odlovljeni. To pomeni, da je publiktični komitej te družbe, ki je precej visoko plačan, pronašel, kako je treba podrtati gotove besede, da jih kapitalistično časopisje priobči kot brezplačen oglas za kompanijo.

Nekateri pravijo, da je zelo zdrava propaganda moderne korporacije. Ljudje bodo zdaj bolj kupovali izdelke te kompanije, ker je kompanija v javnosti predstavljena kot človeški dobrotnik.

Ali je to res? Seveda, ako se bodo delavci zadovoljili samo s besedami. Ako pogledamo toliko opevano dobročrnost in dobrotljivost, da kompanija prodaja delnice svojim delavcem, prodajamo, da za kompanijo dela okoli dve tisoč delavcev. Od teh delavcev pa kupi okoli tri tisoč delnic te kompanije. In kdo so ti delavci? Departmentni superintendenti, delovodje, predelavci pa nekaj bolj plačanih delavcev. Drugi delavci pa ne morejo prihraniti enega penija za nakup delnic.

Kompanija se tudi baha s svojim skupniškim zavarovanjem delavcev, ki ga je njim valila, kakor vse druge blagostanjske metode in naprave, ki so tako polne blagostanja za delavce, da delavci zanje ne marajo.

Milijonar Sloan, ki je proglasil sebe za očeta družine General Motor kompanije, govori tudi o tem, da se nekaj stori za stare delavce. Ampak milijonar samo govori, ne prihaja pa na dan z načrtom. Kompanija izplačuje 90 uslužbencem pokojnino. Ti uslužbeni so povprečno delali v delavnici po devet in štirideset let. Ako kateri delavec vzdrži toliko let, ne umrje ali da ni odlovljen v tem času, mogoče dobi penzijo, ali bo postavljen k durim ene druge velike tovarne, ki jih lastuje kompanija, da pri teh durih premikuje, kaj pomeni biti mezdni suženj vse svoje živje dni. Vsak načrt, ki ga kompanija predloži in odobri za vpočenje svojih delavcev, je meč, ki visi nad glavami delavcev, ako postanejo tako predrzni in se prično organizirati strokovno. Tak je dozdaj bil še vedno motiv kompanijskih načrtov za penzioniranje starih delavcev v Ameriki. In ta kompanija ni nobena izjema v tem oziru.

Sloan ne pove besedice od neprilicanih in hipnih stavkav v podjetjih Oakland, Fisher Body in drugih. Ravno take ne zine besede o začasnemu odlovljenju delavcev v teh podjetjih. Sloan tudi molči o pogodbi, ki jo je kompanija podpisala z delavci v kanadskem podjetju, kasneje je hladno prelomila vsako določbo v pogodbi, ako je bila v prid delavcem.

Poročilo Sloana je poročilo delničarja, ki prejema milijone od sadov dela mezdnih sužnjev v tovarnah v Detroitu, Flintu in Pontiacu. Zdjne leto je imela ta kompanija \$276,000,000 dobička, ki ga je lepo razdelila med delničarje. To pove vse in pojanjuje, zakaj kompanija trobenta svojo človekoljubnost do delavcev v širni svet.

Seipel, avstrijski premijer, podal ostavko

Duhoven-premijer padel radi verskega vprašanja.

Dunaj, 4. apr. — Msgr. Ignatz Seipel, avstrijski duhoven-premijer, je večeraj podal ostavko in z njim vred so resignirali vsi njegovi krščansko-socialni ministri. Vzrokov krize, kateri je Seipel politično podlegel, je več. Prvič je nastalo nesoglasje v njegovi lastni stranki, drugič je konflikt med krščanskimi socialisti in nacionalisti, ki so bili v koaliciji s prvimi proti socialistom; tretjič je bil flakso, ker vlada ni mogla dobiti posojila sto milijonov dolarjev v Ameriki.

Glavni vzrok pa je, ki ga Seipel sam navede, ker ni mogel več prenašati kritike kot duhovnik. Kot politični vodja bi prenesel vse, toda, ko je bil kritiziran kot katoliški duhoven in ko je videl, da so v parlamentu propadli nekateri njegovi verski načrti, je zagnal puško v koruzo.

Kdo bo njegov naslednik, je problematično, kajti nobena stranka v avstrijskem parlamentu nima absolutne večine. Socialisti, ki kontrolirajo Dunaj, so najmočnejši kot posamezna stranka, toda krščanski socialisti (klerikali), ki kontrolirajo Avstrijo zunaj Dunaja in drugih industrijskih mest in katerih glavni vodja je Seipel, so se zvezali z nacionalisti (monarhisti, velenemci), da so mogli organizirati vlado in pestiti socialos. Zdjne čase se je pa zgodilo, da so nacionalisti obrnili klerikalnem hrbet in pomagili socialistom zavreči klerikalne načrte glede ustanovitve katoliške universe v Salzburgu in otvorenju katoliške šole v Bergenlandu.

Papež paktrja s sovjeti?

Vatikan sklepa pogodbo s sovjetsko vlado glede svobodne katoliške propagande v Rusiji.

Rim, 4. apr. — Tu poročajo, da se med Vatikanom in sovjetsko vlado vrše pogajanja za paktr, na podlagi katerega papež prizna sovjetsko, sovjetska vlada pa dovoli katoliški cerkvi svobodno propagando v Rusiji.

Oficijelna potrdila za to vest ni še od nikoder, toda viri, ki izhajajo iz nove Vatikanske države, omenjajo sovjetskega poslanca Kursega v Italiji kot zastopnika Rusije, ki vodi pogajanja s kardinalom Gasparijem, papeševim tajnikom. Ieti viri vedo povedati, da konkordata s sovjeti ne bo, ker sovjetska vlada ne priznava nobene religije in cerkve, bo pa pogodba, da smejo katoliki v Rusiji imeti prosteroke, Papež upa, da s tem dobi dedščino razbite pravoslavne cerkve, sovjeti pa upajo, da katoliška propaganda ubije protestantovsko propagando, skratka, da se različne religije pobijejo same med seboj — in s tem prihranijo delo boljševikom.

Slika delavskih razmer v Angliji.

London, 4. apr. — Prava fotografija delavskih razmer v Londonu je prišla večeraj, ko je več kot 1000 brezposelnih delavcev naskočilo obinsko hišo v Bermondseyju, vzhodnem distriktu mesta, kjer so se tepli za delo. Obinska uprava je objavila, da potrebuje 600 delavcev na cestah in v kanalih, prišlo pa je skoro še enkrat toliko prosilcev. Nava v pisarno je bil tak, da je bilo ducat delavcev pojošenih in lahko ranjenih. Uradnik, ki je imel najeti delavce, je bil v veliki zadregi, ker ni hotel izbrati prosilcev. Pomagal si je s tem, da je vzel imena vseh došlecev, potem pa so izbrali 600 imen.

Požar v stanovanju.

Chicago. — V četrtek jutraj je nastal ogenj v poslopju na 118 W. Kinzie st., ki je napravil škodo za deset tisoč dolarjev. Kako je ogenj nastal, ni znano.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$0.50 na pol leta; Chicago in Cileo \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta, in za inozemstvo \$9.00.

Naslov za vse, kar ima stik s "Prosveto"

"PROSVETA"

3657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

138

Datum v oklepaju n. pr. (March 31-1929) poleg valnega imena na naslovu pomeni, da va nje s tem dnevom poteka naročnina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

NOVA LESTVICA ZA RUDARJE NA POLJU TRDEGA PREMOMA.

Bankirjem na polju trdega premoga se mudi.

Majhna vest iz Scrantona, Pa., ki je te dni krožila po ameriškem časopisju, pove, da je Društvo bankirjev na polju trdega premoga zahtevalo, da se podvzame zgodnja akcija glede nove pogodbe z rudarji na polju trdega premoga, kajti stara pogodba poteče z dnem 31. avgusta 1930. Bankirji so razposlali pisma, v katerih priporočajo takojšnjo sklicanje konference. V svojih pismih naglašajo, da je zgodnja konferenca potrebna, da ne bo bižniške negotovosti na premogovem polju v prihodnjem letu.

Cudno, kajne, da bankirji tako skrbijo, da se prično že konference med zastopniki rudarjev in podjetnikov za sklepanje pogodbe v prihodnjem letu. Da je bil v Chicagu podan nekdanji zloglasni Landisov odlok, ki je šele zdaj poginil prav na nesladen način, so bili največ krivi bankirji. Ti so takrat zahtevali visoko obrestno mero za svoja posojila in da javnost ne spozna, da so bankirji in ne stavbinski delavci tisti element, ki podražuje zgradbo hiš, so mešali štrono na spreten način, da ne bodo spoznane njih oderuške manipulacije s posojili. Kljub temu se je doznalo, da je neki hišni posestnik, ki je gradil apartmentno hišo in potreboval milijon dolarjev posojila, prejel le devet sto tisoč dolarjev posojila, dolžno pismo je pa moral napraviti za milijon dolarjev. Deset odstotkov je moral plačati premije od posojila. Samoposebi se razume, da je to podražilo zgradbo, lastnik je pa podražil zopet stanovanja. Tako so bili stanovalci in delavci, ki so imeli škodo od teh bankirskih manipulacij. Stanovalci so morali plačati več stanarine, delavcem se je pa hotela znižati mezda z Landisovim odlokom.

Ako se bankirji že zdaj brigajo za pogodbo rudarjev, ki stopi v veljavo šele v prihodnjem letu dne prvega septembra, tedaj prav zanesljivo nekaj prikrivajo pred javnostjo. Kaj, bo seveda pokazala še le prihodnost. Toda danes smo lahko že uverjeni, da prav nič dobrega za rudarje.

Najbrž nameravajo bankirji narekovati, za kakšno mezdo naj delajo rudarji po novi pogodbi in kakšno naj bodo delavne razmere v premogovnikih na polju trdega premoga.

Za rudarje, posebno pa za voditelje organiziranih rudarjev na polju trdega premoga je važno, da že zdaj izvejo, kaj imajo bankirji v načrtu, da lahko izdelajo svoje načrte za prekrizanje njih namenov.

Zadnji boj rudarjev na polju mehkega premoga, ki je začel tudi na inicijativu bankirjev, podaja rudarjem dober nauk, da morajo biti pripravljeni za borbo. Na vsako potezo bankirjev mora biti pravočasno izvršena protipoteza od strani organiziranih rudarjev, da postane poteza bankirjev neučinkovita. Za bankirje so premogovniški podjetniki le orodje, s katerim se bojujejo proti rudarjem, proti rudarskim mezdnam in za poslabšanje delavnih razmer v premogovnikih. Bankirji vodijo te boje iz dobrega kritja, tako da javnost niti ne opazi, da se v teh bojih gre največ za interese bankirjev.

Naloga organizacije je, da polizve za najbolj šibke strani svojega nasprotnika in ga tam, kjer je najšibkejši, napade nepričakovano in ga prisili na umik.

V zadnjem boju na premogovem polju se je sovražniku skoraj posrečilo popolnoma uničiti organizacijo rudarjev na polju mehkega premoga. Pretekla bodo zopet leta, da bo organizacija rudarjev na polju mehkega premoga tako močna, kot je bila pred tem bojem. Zdjaj prihaja naval na rudarsko organizacijo na polju trdega premoga. Znamenja na steni so vidna in kličejo rudarjem, da se za ta naval pripravijo dobro in sprejmejo sovražnika tako, da se prične hitro umikati.

Le večna čuječnost delavcev ohrani delavcem stare izvojevane pridobitve in pomaga izvojevati nove. Za to je čuječnost vedno na mestu, najbolj pa takrat, kadar sovražnik prihaja s sladkimi besedami ali pa celo darovi. Organizirani delavci ne smejo biti nikdar nepripravljeni, dokler je človeški družbi za podlago gospodarski sistem kapitalistične blagovne produkcije in distribucije.

GLASOVI IZ NASELBIN

Avanturist Planinšek odpotoval na sever.

Sheboygan, Wis. — Gotovo skrbi rojake širom Amerike, kaj se je zgodilo z našim avanturistom "Eskimo" Charley Planinškom, odkar so v Prosveti čitali o njegovem zanimivem potovanju in bivanju med Indijanci in Eskimi, med katerimi je preživel sedem let.

Rojak Charley Planinšek se je zopet poslovil od nas s svojima dvema otrokoma, s hčerko Inez in sinom Tončkom, ter se podal na 5,000 milj dolgo veslanje v Indijanskem čolnu iz Kanade na Kubo (canoe trip). Od tu se je odpeljal z železnice do Chesterfield Inlets, Kanada, ter od tam začne z njegovim veslanjem proti Reindeer jezeru, kjer bo pustil svoja otroka pri njegovih prijateljih, ter nadaljeval svojo pot sam proti severu. Za kajpot mu bodo služili severni jeleni, ki se ravno sedaj selijo proti Hudson zalivu. Založil se bo dobro z municijo, katero bo rabil za streljanje živali, ki bodo njegov edini živež.

Na svojem potovanju bo preupal kjerkoli ga noč dohiti, dasiravno to ne bo dosti, kajti ravno sedaj bo dnevna svetloba do 20 ur na dan v arktičnih krajih.

Tukajšnji list "Sheboygan Press" mu je podaril veliko kamero, s katero bo slikal zanimive kraje na sneženem severu. Kjerkoli ne bo mogel potovati po vodi, bo nadaljeval pot s psi in 18 čevljev dolgim "Old town canvas" pokritim čolnom, kojega si bo preskrbel na Cranberry Portu, s katerim bo potoval od Hudson zaliva do Havane, kar bo vzelo približno 40 dni.

Ce bo šlo vse dobro na njegovim povratku, dospe do Portaga okoli 10. junija. V deželi, skozi katero bo potoval, je vedno od 30 do 75 stopinj pod ničlo. Ugodnosti bo imel, kot prej omenjeno, z 20 urno dnevno svetlobo, ker severni letni čas se bo ravno začel od časa, ko on zapusti Chesterfield Inlet. Njegovo potovanje sledi na povratku od Chesterfield Inleta, skozi z ledom pokrito zemljo, do Reindeer jezera, od tam pa preko jezera Winnipeg proti Zedinjenim državam preko Minnesote in Wisconsinu.

Poročila smo dobili z njegovega potovanja ko je došel v Manitobo, Kanada, in zopet iz Pasa, ki se nahaja na severnem delu Kanade, v katerih poročila, da gre vse dobro, ter da so dospeli dne 16. marca v Pass. Pripravljeni da so nastopiti pot proti daljnemu severu dne 23. marca s psi, kateri bodo vlekli njega in njegova otročka, ki nestrpno pričakujejo nadaljnega potovanja proti njihovem rojstnemu kraju. Ob časa, ko bodo čitatelji čitali to poročilo, se bo naš avanturist nahajal daleč izven civilizacije. Nadaljno poročilo aledi ko se zopet povrne med civilizirani svet, ob kojem prihodu nas takoj obvesti.

Poročevalec.

Dvajsetletnica in drugo.

St. Louis, Mo. — Mislim, da ni dolgo do četrte stoletja, ko sem se zadnjič oglašil v Prosveti. Tukaj je navada, da vsako zimo pride na tisoče delavcev iz severnih mest, da tukaj prebijejo zimo, dasiravno je bila letošnja tudi tukaj precej huda. Seve, kdor prinese kaj cvenka pod prstom, še gre, ali gorje onemu, ki je odvisen od takozvanih dobrotelnih družb. Dobrotelne družbe najraje same sebe pogoste, in za uboge so drobtinice, katere padajo raz njihovih miz.

Zadnje čase je opaziti več mladeničev iz premogarskih naselbin, ki si lažejo različna dela v mestu. V temu se natanko svetli, da premogarska industrija je prišla bolehati. Svevalo bi tistim mladeničem, ko dobe delo, da si poiščejo tudi kako večerno delo, kjer bi se učili raznovrstna industrijska mehaniška dela, kajti gorje človeku, ako ne zna drugo kot za kramp in lopato prijeti. Nepobitna resnica je, da vlada tudi pri teh šolah veliki grafi. Videl sem v več časopisih, da hočejo imeti \$500 za učni točaj kako obrti. Kakor vse izgleda, bo tudi menda prišlo, da se bo tukaj tako godilo, kot se je v bližnji Ljubljani. Zjutraj ob 5. uri je padla prva bo grbi ali koder je še padlo, zvečer okrog 9. ure pa zadnja.

Ce se ne motim, da v nekem mestu v Indijani je sprejet zakon, da kdor se bo kaj pregrešil, naj sibo gospod ali gospa, jih bo dobil prav po srbskem alstemu. — Zadnje čase se je tukaj ustanovila tudi šola trakovplovstva, učijo se za pilote in mehanike. Ker je svetovnoznani Lindbergh jездil svoj "Spirit of St. Louis" iz New Yorka v Pariz, videl sem tu že več narodnosti, ki si prisvajajo to ime za različna društva, posamezniki lepijo na svoje avtomobile "Spirit of St. Louis." Tu pa tam se vidi črta na kakem polomljenem vozu "Spirit of St. Louis," mali Amerikanci na svojih malih vozčkih "Spirit of St. Louis." Kongom konca, — mladinski oddelek, spadajoč k SNPJ, kakor mi je znano, tudi nosi ime "Spirit of St. Louis." V tukajšnjem mestu Italijani ga celo kuhajo, in kar nas je bilo bolj "ta grešnih zemljanov," smo kaj radi stezali naše grešne prste po njem. Ali ko se je slisal glas iz stolnega mesta "Malerike": Prvi prelom 5 let ali 10 tisoč "capakov," je ta nesrečni "Spirit" of St. Louis zlezel na precej visoko polico in gorje grešnemu zemljanu, kateri bi ga samo požel, nikakor pa pod nobenim pogojem spravil ta nesrečni "spirit" of St. Louis v bližino svojega srca.

Ker sem se s par besedami že izrazil o društvenem življenju, naj omenim, če se ne motim, bo društvo SNPJ 9. aprila štele dvajset let. To je precej lepa doba za društvo "Planinski raj," katero je dobilo št. 107 SNPJ. Ce se spomnim nazaj, vidim, da začetek ustanovitve je bil težak, kakor so težki začetki večina društvom SNPJ in omenjeni jednoti sami. V tej naselbini sta bili namreč dve društvi. Prvo, najstarejše, spadajoče k KSKJ, drugo k JSKJ — in večina članov je pripadala k imenovanima društvoma kar je bilo tu okoli Slovencev. Prišel sem v to naselbino leta 1907. Edino kar sem imel pri sebi je bil znak SNPJ. Nekateri so se kar očitno zasmajali ta znak in jednoto.

Končno se mi je posrečilo dobiti par zaveznih članov. Nastala je svetovna kriza, katere mi je odgnala omenjene zavedne članke s trebuhom za kruhom iz tukajšnje naselbine. Leta 1908 ni bilo nič boljše, nesrečna kriza mi je prekrizala vse moje upe in nade. Pisal sem celo takrat gl. tajniku Krtetu, naj mi, ako je le mogoče, da št. 100, ali ni bilo mogoče. Dobil sem okrog 6 precej dobrih na zapadni strani, na južni pa enega, in ta je Vincent Calkin, danes glavni predsednik največje slovenske organizacije na svetu. Seve, pregledal je pravila, katere sem mu prinesel in vesel sem bil njegove podpore, katero mi je obljubil na zapadni strani tega mesta in dne 9. aprila 1910 smo imeli prvo ustanovno sejo. Nesreča pa je tudi hotela imeti svojo žrtev, namreč bil sem takrat član KSKJ. Nekateri člani sploh niso nikakor bili zadovoljni z ustanovljenim društvom. Ravno tisti čas pa je imelo blagoslovljeno zastav društvo KSKJ. Blagoslovljenje se je moralo vršiti strogo, vse v redu, zato so povabili duhovnega vodjo. Spet sem imel vruga nad seboj. Dobil sem namreč ukaz od imenovanega duhovnega vodje, če se ne motim, od rev. Krainca, da se moram priti zagovarjat in oprat moje grehe in greške (baje sem imel grozno kosmato vest), ker sem ustanovil brezversko društvo. Ko so bili vprašani člani društva KSKJ, ako pravilno spolnujem njihove sv. dolžnosti, so pritrdili in dušni pastir mi je dal popolni "disčarč" za imenovani prestopok.

To sem pa omenil zato, ker je dosti članov v zmoti, "kako z lakoto se se ustanovljala prva društva." Tebi pa, slavno društvo "Planinski raj" št. 107 SNPJ, katero slavši dvajsetletnico svojega obstanka: Pojdi po začetni poti v najlepšo bodočnost, šele ti da se podvojiš za 25-letnico!

John Lipovšek, ustanovitelj in kratitelj društva "Planinski raj" št. 107 SNPJ.

Milwaukee vest.

West Allis, Wis. — Na Triglav se bo videlo dne 18. aprila iz S. S. Turner dvorane v Milwaukeeju. Poleg Triglava se bo videlo Blejsko jezero in druge priljubljene, slovenske pokrajine, avstrijske planine, nemška, francoska in angleška mesta, ter obenem vse zanimivejše kraje iz Evrope. Da se bo vse to videlo, bo potreba žrtvovati vsakemu udeležencu, prav malo svoto. Iz W. Allisa samo vozno po polnični železnici, 14 centov v obe strani, iz Milwaukee pa še toliko ne.

Vse omenjeno nam bo kazal v povečanih slikah, z električno lučjo, znani rojak John Olip iz Chicago. Kakor je že gotovo vsakemu čitatelju Prosvete znano, je on vodil preteklo leto izlet SNPJ v staro domovino, ter je takrat posnel slike raznih priljubljenih in znamenitih krajev Slovenije, kakor tudi drugih krajev Evrope. Slike sedaj lastuje SNPJ, katere se bo pozneje kazalo po slovenskih naselbinah. Rojak John Olip bo kazal slike dne 18. aprila, v S. S. Turner dvorani, začetek točno ob pol 8. ure zvečer. Poleg predstavljanja slik bo tudi predaval o krajih, ki bodo projektirani, v slovenskem in angleškem jeziku. Torej ga bomo lahko razumeli stari in mladi. Predavanja aranžira milwaukeeška federacija združenih društev S. N. P. J., v kateri so: št. 16, 192, 234 in 584 v Milwaukee, ter naša westališka društvo št. 104 SNPJ.

Stroškov bo okrog 28—30 dolarjev, ti so, vozni stroški John Olipu iz Chicago in nazaj, ter najemina dvorane za predavanja. Vseh 5 društev se je zavezalo poravnati vsako svoj delež omenjenih stroškov, zato bo k predavanju popolnoma prost vstop.

Torej člani SNPJ kakor tudi ostali Slovenci, dana vam je lepa prilika, da lahko vsaj v duhu poletite v naše nekdane priljubljene kraje, ker marsikateri izmed nas bo morda videl na slikah kraj, kateri mu je bil najljubši v mladih letih v stari domovini. Posebno ste pa opozorjeni starši, kateri imate mladih, da jo gotovo seboj pripeljejo, da bodo tudi mladeniči in mladenke videli lepoto naše stare domovine, ter da so tudi njih očetje in matere bili vzgojeni v lepih krajih Slovenije, da niso zapustili rodne zemlje zaradi zapučenosti in dolgočasnja — priljubljene Slovenije — ampak da smo prišli v novo domovino le za malo večjim kosom kruha kakor ga nam, je nudila takratna Avstrija. Torej, nobeden izmed rojakov naj ne zamudi tega predavanja.

Federacija milwaukeeških in westaliških društev, spadajočih k SNPJ, bo održala skupni piknik dne 14. julija v Kosmutovem parku. Vabljeni so rojaki od vseh strani, da se gotovo takrat udeležijo velike vrtno veselice. Podrobnejša poročila o pikniku še sledijo pozneje, danes samo naznanilo, kdaj se vrši.

Velikonočne praznike smo imeli različne. Lepo in skoro toplo vreme, nedelja pa v belem, ne v cvetju, ampak snegu ter zraven je pihala, ne kraška, ampak sibirska burja, z ledom in snegom. Na velikonočni ponedeljek 1. aprila dopoldne se je pa še nadaljevalo z snežno nevihto. Milsim, da je april stegnil prvi dan vse rožičke njegovega meseca, kar jih je imel pripravljenih. Upamo, da v bližnji bodočnosti pride zopet zaželjena pomlad.

Anton Demšar.

Smrtna kosa.

Des Moines, Iowa. — Pred nekako šestimi meseci se je rojak Martin Škof omračil um, naker je bil poslan v bolnico za umobolne. Stanje bolnika je bilo v vsakim dnem slabše in januarja je preminul. Ker ni bil pri nobenem društvu, se ni nihče zanj zanimal. Njegova zadnja želja je bila, da še enkrat vidi njegovo ženo, katere pa se mu izpolnila, kajti ona se je odzvala šele ko je bil mrtev in ga je pustila pokopati tam.

Pokojni Martin je bil doma blizu Novega mesta, star 45 let. Tu zapuščal ženo in hčer, ki je stara 14 let in je iz prvega zakonika in se nahaja v dekliskem zavodu v Des Moines. Pokojni zapuščal v Ameriki tudi dve sestri, pa ne vem kje, vem pa, da sta bili pred leti v Jolietu, Ill.

Drugi rojak, ki je pred kratkim preminul, je Matevž Bradeško, ki smo ga pokopali dne 1. marca. On si je sam vzel življenje s tem, da je zavil strup. Do tega so ga privedle slabe razmere in slabo zdravje. Doma je bil iz Poljanske doline na Gorenjskem, star 50 let. Član je bil nekega katoliškega društva v Wyo. Tu zapuščal ženo in 7 odraslih otrok. Pokojnika bodi lahka tuja gru.

F. G.

OPAZOVANJA

Malo Brisbanove filozofije.

Stari Brisbane — moj Trunk se včasih zateče k njemu — piše v svojih komentarjih v Hearstovih in drugih listih, da je bilo 1200 oglašnih piscev povabljenih, naj tekmujejo za odgovor na vprašanje: "Zakaj hodimo v cerkev?" Pisec najboljšega odgovora dobi tisoč dolarjev nagrade.

Nato Art Brisbane sam filozofira glede najboljšega odgovora. Piše, da odgovor iz starih časov bi bil sledeči: "V cerkev gremo zato, da nam ne bo treba iti kasneje v peklo."

To pa — piše Art dalje — ne drži več. "Strah pred peklom ni več tako velik in močan kot je bil svoje čase. Danes ljudje čutijo, da vladar vesoljstva, ki je ustvaril človeška bitja in o katerih je moral v naprej vedeti, da bodo grešniki kakor so, ne more biti tak tiran, da bi koga obsodil v večni ogenj. Enostavnost bi bilo, da se ljudje, ki imajo goreti vso večnost, sploh ne ustvarijo."

Nadalje piše Art: "Drugi odgovor na zastavljeno vprašanje bi bil: Edina važna stvar na človeku je njegov koncept božanskega razuma in modrosti. V vseh drugih ozirih je človek kakor miš, žaba in morski prašiček. Zato gremo v cerkev, da dokazemo, da nismo miši, žabe in morski prašički."

Trunk ne bo vesel prvega dela te Brisbanove filozofije, kajti on

učil, da je "vladar vesoljstva" vedno stari maščevalni Jehov kakršen je bil pred 4000 leti, je še bil v koži barbarskega brejskega pastirskega poglavja z debelim kolom na ramu ostrim nožem za pasom. pa bo drugega dela. Brisbane, da najprvo ugrizne po potem pa rano izliže. To je matematično in bižniško v estetski "Kontrabalanca"! — bi krali ameriški liberalni pesniki.

G. Trunk bo imel še eno priložnost. Ker me gori omenje Brisbaneova mlečnaokna fija fija toliko zanima, da jo tu ram, bo Trunk spet izvajal tega, da je to pereče aktualno vprašanje, ki z gromsko obilno na dan iz vseh kotov kljub tena da skušajo nasprotniki cerkve religije na vse načine "zadužiti" v sebi. Operiranje z "vedno" je priročna metoda. In Brisbane je močno podprati operno natezalnico. Ljudje smotno "božanskim razumom, nismo miši, žabe ali morski prašički! — Človek muči in ubi človeka! S tem tudi dokazuje, da ni miš, žaba niti morski prašiček!

Novi naturalizacijski zakon

V veljavo stopi 1. julija.

Velikanska množica ljudi, ki so osebno ali pismeno vprašali Foreign Language Information Service za nasvet, pokazuje, da mnogo tisoč tujerodcev pričakuje od pomoči od novega naturalizacijskega zakona (Vincent Copeland-Schneider Bill, ki ga je predsednik podpisal dne 2. marca 1929 in ki je sedaj znan pod imenom "Public Law No. 962, Seventieth Congress). Ljudje se zlasti zanimajo za oni del novega zakona, ki dovoljuje "legaliziranje" njihovega bivanja. Zakon namreč dovoljuje, da se sme vpisati prihod inozemca kot zakonit, ako tak inozemec more dokazati, da je prišel v Združene države pred dnem 3. junija 1921, da je od prihoda stalno bival v Združenih državah, da je oseba dobrega moralnega značaja in ni podvržen deportaciji.

Sledečim vrstam inozemcev bo novi zakon znatno odpomogel:

1. Inozemcem, ki so prišli čez Kanado v letih, ko niso na meji vodili zapiske o prihodih.
2. Inozemskim mornarjem, ki so pred 3. junijem 1921 izkrčali se in ostali v tej deželi nezakonito preko šestdesetdnevne dobe, ki jim La Follette Act dovoljuje.
3. Inozemcem, ki se nikakor ne morejo spominjati dneva prihoda ali imena parnika, ako so prišli pred dnem 3. junija 1921.
4. Inozemcem, za katere ni mogoče najti zapisa o prihodu, ker je bilo njihovo ime popačeno v zapisnikih oziroma se je dogodila kakšna druga pomota v zapisnikih.
5. Inozemcem, ki so se vtihovali nezakonitim potom ali so ostali tukaj nezakonito po preteku začasnega obiska.
6. Inozemcem, ki so prišli v Združene države pod kakim drug

Kana Galilejska v Ljubljani

V Kani Galilejski je Jezus spreminil vodo v vino. Nekaj podobnega se je v Ljubljani dogajalo že dije časa. Dalmatince Jozo Ninč ima v Ljubljani svojo klet z vinom, ki ga dobavlja iz Dalmacije v Ljubljano, odkoder ga prodaja dalje. Vino dobi direktno v klet, ter plača zanj davek kot ga ima pač mesto Ljubljana. Če pa prodaja kaj vina v kako izvenljubljansko občno, mu davek vrnejo, ter ga mora plačati dotični občini kamor je vino prodal, to je precej manj kot v Ljubljani. In tu je mislil Ninč goljufati. Večkrat je pečjal v Moste, ki so že svoja občna več sodov vode, ki ga je ožnačil za vino in za kar je dobil

on povrtno trošarino — d Tako mu je vino neobdavčeno ležalo v kleti. Prav te dni je bil spet njegov hlapec tri sode vode v Moste. Vsi sodi so obsegali 1941 litro de, ki mu je Ninč dejal, vino. Ob mitnici na Založni stpi pa je bila uvedena pred sodov, prevrtili so vse tri ter nalovili iz njega čisto S tem je bila sleparija odkrita policija ter drugi organi snali, da je v to afero zapli mnogo oseb.

NAROČITE SI KNJIGO "AMERIŠKI SLOVEN

Vesti iz Jugoslavije

TRBOVELJSKA DRUŽBA ZA RUDARJE.

(Izvirno.)

Trbovlje, 6. marca 1929. Njegov naslov je nezmišljen, še najmanj kar recite trbovljski knap, da je njegov knap Trboveljska družba usmiljena, da podpira rudarje, pa se bodo smejali. In je pa hoče biti tako, namreč Trboveljska družba se hoče po kot zaščitnica rudarjev.

Kako je s to stvarjo: Vajmo smo imeli. Huda je bila huda je predla za premog, kurjavo. Po mestih so prezevali, fabrike so morale krčiti svoje delo, radi česar so trpeli delavci, po mestnih barakah so razmnožili reveži, otroci so trpeli silne muke. Potem je pritišla hripa. Vsa nadloga je bila pokonci in ker je prišla vsa hkrati, je bil položaj res maršalje težak. In taki časi pridejo vedno prav šarlatanom, ki osnujejo razne odbore za odpomoč siromašnim krogom, za stradalajočo dečo itd. Po vseh mestih so se osnovali taki odbori, na čelo so jim postavljali škofove in kneskofove, lastniki "Jutra" in "Slovenca", razne narodne dame itd., ter pošiljale po časopisih proglase v svet za zbiranje prispevkov v podporo revnim. Oglašale so se osebe ter sprejemale otroke revnih staršev čez zimo k sebi na toplo, tu pa tam je odprla kak velikaš možjano in dal iz nje stotak, ki pomeni zanj dinar, in nabrali so nekaj... Nabrali... O tem so točno poročali. Kako so ga razdelili dolejš se niso dali točnega pregleda.

In ob pomankovanju se niso spomnili rudarjev, ki so kljub zimi morali garati po rudnikih in kopati premog. Njih se ni spomnili nihče. Težko živijo, radi zime dvakrat težje, radi hripe trikrat težje. Pa se je naenkrat pojavil na občinski deski, tako v Trbovljah, kot v Hrustniku in Zagorju proglaš. Istočasno v "Jutru" in "Slovencu". Proglaš najprej napravi poklon, češ, kako silno trpijo rudarji, beda razsaja po revirjih in hripi. Rudarji, možje, so žrtvovali v najhujši zimi svoje zdravje v prid splošnosti, leže doma bolni, starovpokojenci umirajo za lakote, v mnogih družinah se kuha samo enkrat na dan. Otroci ne morejo hoditi v šolo, ker nimajo kaj obleči. Naš narod je v nevarnosti, pomoč je nujna... Tako pišejo naprej in potem slavnostno povedo, da so osnovali odbor za pomoč rudarjem in bednim v rudarskih revirjih, ker se zavedajo svoje dolžnosti in obupnega položaja rudarjev, ki so za naš narod neprecenljivi, posebno za zimo. Ne odganjajte prošlee, ki bodo prišli prositi darov za te reveže.

Tako pravi proglaš in potem sledijo podpisi družice, ki so se zedinila v ta odbor "usmiljenih ljudi". Tu so razni Koli slovenskih sester, pa občina, pa šolski svet, pa — čudno preudno — tudi sama Trboveljska družba, sama Trboveljska premogokopna družba.

To se sliši kot posmeh, kot norčevanje iz človeške pameti. Ne dobite človeka v revirju, da bi verjel v to usmiljenost teh gospodov. Saj je Trboveljska premogokopna družba znana ne le delavstvu, marveč med samimi podjetniki kot ena najbrazobraznejših družb.

To je družba, ki je sama največji vzrok bedi in revščini med rudarji. Če bi bila njena "usmiljenost" res prava, ji ne bi bilo treba sestavljati in polkajati v svet nikakih proglašov za zbiranje podpore za rudarje. Sama bi lahko in morala sedeti na razdelitvi podpore, sama bi lahko zvišala mezo svojim delavcem ter jih tako rešila bede. A to je družba, ki nima nikakega srca in ki naravnost tiho odhaja vse zahteve in prošlee rudarjev. Pojdite v te revirje, pa boste videli, kam vodi ta oblast družbe. In ta družba se pa podpiše proglaš za zbiranje podpore rudarjem, ki so stradalani in lačni bolehalo, mladi stari, možki in ženske.

To je tista družba, ki je leta 1923 pogazila delavske zahteve o zvišanju sramotno nizkih plač kljub dvomesečni borbi delavcev. To je tista družba, ki

je leta 1926 znižala svojim delavcem plače, to je družba, ki je leta 1926 vrgla na cesto na tisoče rudarjev, da so se razkropili po svetu, po Franciji, Vestfali, po Srbiji (od koder so se vračali malarični), na vse strani... To je tista družba, ki je v istem času upokojila predčasno več sto starih rudarjev, ki ne morejo danes ne živeti ne umreti, da strada z njimi vred družina. Tista družba, ki je na ponovne zahteve po zvišanju plač izjavila, da zvišala plačo le pod pogojem, da smejo podaljšati delavnico. Tista družba, ki se brani sprejeti na delo vojake, ki se vračajo iz vojaške službe, dasi je to obvezno za vsa podjetja. Tista družba, ki s svojim priganjanjem na delu tira dan za dnevno stotine delavcev v bolniške postelje. To je tista družba, v katere rudnikih se tako pogosto vršijo nesreče po pretežno njeni krivdi, ki tira delavce, da delajo kot živina, kot kmetje v srednjem veku, ko so valpiti vihteli biče nadnje, da od prenapornega dela zbolevali in ne vedo kako okrevati, ko lahko samo enkrat na dan jedo...

Popravljeni pravilnik o uporabi državnih avtomobilov.

Beograd, 6. marca 1929. Po predlogu ministrstva financ je bil izpopolnjen pravilnik o uporabi državnih avtomobilov. Cl. 1. — določa, da imajo pravico do državnih avtomobilov samo sledeči: predsednik ministrskega sveta, predsednik narodne skupščine (katere, saj je nimamo), ministri, ministri dvora, maršal dvora, upravnik beogradskega mesta (policijske direkcije), veliki župan in šef zagrebske policije.

Cl. 2. — Od zgoraj navedenih dobijo: predsednik ministrskega sveta in ministri zunanjih zadev po dva avtomobila, ostali po enemu. Drugi avtomobil upotrebljavata predsednik ministrskega sveta in zunanji minister sama za tujezemne delegacije. Cl. 5. — Za vsak avtomobil dobijo zgoraj naštetih osebe po 12 litrov bencina dnevno od države za vožnjo. Kdor ima dva avtomobila dobi po 24 litrov bencina dnevno.

Cl. 6. — Vsak zgoraj navedeni dobi za ohrano avtomobila, za njegovo čiščenje in gariranje še po 8000 dinarjev iz državne blagajne. Predsednik ministrskega sveta in zunanji minister dobita po 10.000 dinarjev.

Šofer dobi mesečne plače 1200 narjv in potne doklade.

Falzikatorji v Skoplju.

Beograd, 15. marca 1929. Iz Skoplja poročajo o odkritju velike falsifikatorske družbe. Poleg falsificiranja so se pečali dotični tudi s tihotapstvom. V afero so zapleteni tako naši kakor tudi grški državljani. Ta družba je že več let služila ogromne vsote s ponarejevanjem potnih listov za inozemstvo ter raznih drugih dokumentov. Izvršeno je bilo več aretacij v Velešu in Solunu. Doslej so bile aretirane štiri osebe s ponarejenimi legitimacijami, ki so imele pri sebi razna kemična sredstva za ponarejanje dokumentov. Kemikalije, kakršnih se je ta družba posluževala, so našli tudi pri nekem prebivalcu v Skoplju, čigar ime pa še prikrivajo. Policija v Velešu je aretirala nekega mednarodnega eleparja, za katerega je Grška razpisala nagrado milijon drahem in ki ga grška policija še dolgo zasleduje. Po dokumentih, katere so našli pri njem, se sumi, da je ta oseba tista. Glavna dva sta dva Grka, ki sta našim in grškim ljudem preskrbovala potne liste za inozemstvo, seveda za drag denar. Grk Kavrikas, eden glavnih, ki so ga aretirali, ima v neki grški banki v dolarjih vložene za okoli pol milijona dinarjev. Hranilno knjižico so našli pri njem, poleg tega pa tri različne potne liste in njegovo sliko.

Družba je bila vsekakor dobro organizirana, saj so aretirali sodelavce tako na našem kakor na grškem ozemlju. V Velešu, Skoplju ter Solunu so bili aretirani. Vodja njihov je mednarodni slepar, ki je večkrat poteval tudi v Francijo, kjer se je menda "izobraževal" za svoj "poklic". Policija in ostale oblasti pridno preiskujejo in ne dajo nikakih bolj točnih sporočil.

Sava narašča, led ruši mlino. Vse reke so pričele zadnji čas naraščati. Posebno Sava pri Sremaki Mitrovici je začela naglo naraščati. 6. marca je znašal vodostaj 480 cm nad normalo. Zaradi naglega naraščanja vode se je začel led na reki lomiti ter se v velikih skladih pomika proti izlivu. Posamezne ledenice ploče, ki se valijo po rekah, dosežajo površino dveh ha in so dolge do 1 km.

Ta nenadna navala ledu je povzročila še mnogo škodo pri Sremaki Mitrovici. Včeraj je zdrsnil led pred pontonskim mostom vse savaške mlino. V mitroviškem pristanišču je zdrsnil led vse naprave in zdrsnil več čolnov. Pri Rači je Sava tako narasla, da je poplavlila pristanišče ter odnesla mnogo lesa s seboj. Drugod spet se je led nagromadil do 10 m visoko in zadržuje vodo, ki radi tega še huje narašča. Razlika se je čez bregove in poplavlja mnogo polja.

V Sloveniji ni teh pojavov. Struge so razen Drave normalne in ni nikake nevarnosti poplavl. V cel Sloveniji je toplo vreme in kmalu ne bo nikjer nobenega snega več.

Delovni program vlade.

Ob priliki sestave državnega proračuna pripravlja vlada delovni program svojih poslov, ki se imajo izvršiti v posameznih resorih tako, da bo točno ugotovljen delovni program posameznih ministrov. Ker je novi proračun sestavljen, bo še ta mesec objavljen kot zakon. Po tem pa bo vlada takoj izdelala delovni program zase. Vladi, ki je imela zadnje čase več sej radi tega, posveča vsem aktualnim vprašanjem naše države in se je že bavila s finančnim in ekonomskim delom svojega programa. Na seji vlade, ki se je vršila včeraj, so mnogo razpravljali o teh vprašanjih ter so ministri poročali o položaju v svojih resorih. Cim bo izdelan ves ta program posameznih ministrstev, ga bodo predložili kralju v odobritev. Program vlade bo objavljen kot dodatek k proračunu skupno s finančnim zakonom.

V ministru za socialno politiko se zdaj zbirajo material za reorganizacijo delavskega zavarovalca.

Beograjski apak, ki beži po strehah.

Je to Lazar Krcmanović, s katerim je imela policija že dosti opravkov. Je sin svoječasnega beogradskega župana in je bil že večkrat junak filmske gonje policije za njim, ki je tekla po strehah. Krcmanović ni morda povrhvarjen izprisan fant — vsaj tako trdijo Beograjčani — marveč je kradel že kot otrok in sicer vse kar mu pride pod roko. Ni mu do vrednosti, ki jo ukrade, marveč samo za to, da ukrade. In iz vsake te tatvine ali vlioma napravi potem filmsko gonjo policije za njim.

Posebno je srečen v tekanju po strehah. Cim višje so strehe in cim nevarnejše, tem ljubše mu je, ker se lahko smeje detektivom, ki ga zasledujejo, a so mnogo bolj neokretni od njega. Lani v septembru je n. pr. vzel tako v neko blagajno. Po tem dejanju je zbežal na streho petnadstropne hiše ter bežal pred policijo. Orožniki so streljali za njim, da je grmel po Beogradu, a ga niso mogli pogoditi niti ujeti. Pozneje so ga ujeli, a ga je sodišče oprostil, ker je slaboumen. Sedaj jo je spet pred dnevi zagodel policiji, ki je spet imela opravka z njim po strehah.

Pri nekem svojem sorodniku je kradel v stanovanju, ko ni bilo nikogar doma. Ko so ga presenetili stanovaleci-sorodniki, je zbežal na streho. Policija je bila obveščena, a je šele zvečer ujela Krcmanovića v njegovem stanovanju. Aretirali so ga ter prepeljali na policijo. Istočasno pa se je njegov brat pripravil na svatbo in aretirane se je kešal, češ, da je s tem zagrelen svojemu bratu svatbo. Naenkrat mu je postalo na policiji slabo, moral je v stranišče, odkoder pa je zbežal naglo na streho in izginil.

Nihče si ni upal za njim, ker je streha zelo strma in se je težko pride nanjo. Policija je obkolila hišo in čakala, kdaj bo Lazar splezal s strehe. Lazar pa se je s strehe zaletel in skočil na streho sosedne hiše ter odhitel po tej strehi. Skakal je s strehe na streho ter izginil. Detektivni pa

so bili mnenja, da se bo Lazar gotovo oglasil na bratovo svatbo ter so šli tja. Zvečer je res naenkrat stopil Lazar med svate, a policija ga je aretirala ter uklenjenega odpeljala v zapore. Kaj bo z njim se ne ve. Njegova strast do kraje je njemu priložna bolezen, pa je verjetno, da ne bo nič kaznovan.

Grozen zločin v rodbini begov Cengićev.

Komaj so v Zagrebu obesili Prpičeve pajdaše s Prpičem samim, so aretirali njegove še ne ujetе zaveznike. Komaj so s tem dobili zadnje ostanke razbojniške skupine v svoje roke, že javljajo iz Foče (Bosna) o groznem zločinu, ki se je izvršil blizu Foče, v vasi Handiči. Brat je s sekuro ubil svojega brata.

Umorjeni je Halil Cengić, iz zname rodbine begov Cengićev, in je imel svoje posestvo v vasi Handiči. Halil je bil poročen in je imel leenega otroka. Januarka je oddala njegova žena za dije časa k svoji materi v Gorazd. Tako je pokojni Halil večkrat hodil v Fočo, izmenada pa ga ni bilo več na spregled, kar so ljudje seveda zapazili. Starejši brat Halila Salih iz Foče je odšel pogledat v Handiči, kaj je z z bratom, da ga ni več v mesto. Ko je dospel v Handiči je takoj zaslišal nesrečo, saj je našel hiko Halila zagnjenega in zaklenjenega. Stopil je k županu, da mu naj pomaga s silo odpreti vrata v hišo. Ko sta vdrila v hišo sta videla, da je vse oropano. Ko sta stopila v sobo, sta zapazila na tleh krvavo plahto, ki je brakovne nekoga pokrivala in opazila sta stene, vse okropljene s krvjo. Ko so dvignili plahto, sta videla, da leži pod njo truplo Halila bega, ki mu je glava skoro dobesedno odsekana. Truplo je bilo zmrmjeno in obgrizeno od podgan. Videti je bilo, da je bil Halil ubit še pred kakimi 20 dnevi. Razbojnik je oropal vso hišo do zadnjega.

Kdo je morilec in ropar? Zagotneto se je zdelo, da je mlajši brat Small izginil neznan kam, da ga ni bilo nikjer videti. Zaslutili so, da je mogoče on storil to delo. Tudi so dognali, da je Small večkrat prihajal v Fočo ter prodajal blago iz hiše. Iste dni ob odkritju umora so zvedeli, da je Small prodal zadnjo kravo brata Halila. Prodajal jo je za 800 dinarjev, dasi je bila vredna najmanj 2000 Din. Začeli so iskati Smalla ter ga pri raciji v Gorazdi tudi ujeli. Kakor hitro je zagledal orožnike, se je takoj udal. Vkleknil so ga. Small je orožnikom takoj priznal umor ter ga popisal od vseh potankosti brez kakaj razburjenja. Govoril je kot bi govoril o vremenu. Prav tako je hladno govoril na sodišču v Foči, kateremu je bil Small izročen v preiskavo.

31. januarja letos sta se oba brata aprila, pri čemur je starejši brat Halil udaril Smalla. Prepirlava sta se baje radi zapuščine očetova. Smalla je to razkačilo in sklenil je, da se maščuje. Zvečer, ko je Halil spaval, se oddal Small v vežo, vzel sekuro, se vrnil k bratovi postelji ter z vso silo zamahnil s sekuro po bratovem vratu. Kri je brizgnila v strop, zakaj vrat je bil skoro popolnoma presekano.

Sodnik ga pri tem vpraša: Ali se nisi prestrašil? "Čemu bi se prestrašil?" ga zavrne morilec hladno ter pripoveduje dalje. Po izvršenem uboj, se je morilec opral ter legel spat. Poprej je še pokrtil mrtvega brata z ruho. Drugi dan je začel Small takoj prodajati, kar je mogel. Nosi je iz hiše, karkoli je bilo kaj vredno do kokosi na dvorišču. Kakih dvajset dni je nosil predno je razprodal vse stvari. Ves ta čas je spal v isti sobi, kjer je na tleh ležalo bratovo razmesarjeno truplo, pod stropom, okropjenim s krvjo brata, ki ga je ubil brat. In ko je prodal vse stvari, je pobegnil v Gorazde.

Zločin se nahaja sedaj v zaporih v Foči, kjer se vodi proti njemu preiskava. Dvajset let je star...

Koliko je Hrvatov v Ameriki?

Po najnovejši statistiki je v Južni in Severni Ameriki registriranih vsa skupaj 256.315 Hrvatov. Od teh jih je 27.000 v Argentini, 66.000 v Čileju, 56.000 v Braziliji, 19.000 v Urugvaju, 14.000 v Boliviji, 13.000 v Peru, ostali pa po drugih južnih in srednjih ameriških republikah.

Oblasti so prepovedale uvažanje lista "Hrvatska", ki izhaja v Chicagu, ker piše proti interesom naše države.

so bili mnenja, da se bo Lazar gotovo oglasil na bratovo svatbo ter so šli tja. Zvečer je res naenkrat stopil Lazar med svate, a policija ga je aretirala ter uklenjenega odpeljala v zapore. Kaj bo z njim se ne ve. Njegova strast do kraje je njemu priložna bolezen, pa je verjetno, da ne bo nič kaznovan.

RAZNE VESTI

Sodnik se pritožuje čez prohibicijo.

Greenville, S. C. — "Položaj v tej državi je bil veliko bolj, ko so bili odprti saluni, kot je pa sedaj, ko je v veljavi Volsteadov zakon". Štemi besedami je distriktni zvezni sodnik H. H. Watkins nagovoril veleporoto, ki je imela v rokah več slučajev kršitve prohibicije. "Nikdar poprej niso bila sodišča tako obložena s obravnavam, kot so sedaj," je nadaljeval. "Prohibicija ni prinesla tvezanosti, pač pa se je pijančevanje pomnožilo. Danes pije vse, staro in mlado, in se celo s tem ponahaja. Pred prohibicijo je bilo mladega fant ali dekleta sram, ako se je napil, danes ni tega več. Povzročeno v plesnih dvoranah in drugih zabaviščih, se najde mlade fante in dekleta s steklenicami anganja v šepih."

Watson je tudi ožigosal postopanje zakonodajcev, ki vedno glasujejo za ostre suhaške zakone, toda v privatnem življenju so sami kršili 18. amendmenta.

Umor in samomor.

Columbus, O., 4. apr. — E. Welsh je včeraj ustrelil svojo ljubico, 21 letno Eleanor Porter, in si potem še sebi pognal kroglo v glavo. — Welsh je bil poročen in oče dveh otrok. Porter je bila uposlena pri njem kot stenografka, v katero se je strastno zaljubil in ker ni hotel osramotiti svoje družine radi tega razmerja, se je odločil rajši za umor in samomor.

Sodnik aretiran radi kršitve prohibicije.

Kendallville, Ind., 4. apr. — John Hefflinger, tukajšnji milorvni sodnik, se ni bavil samo s zakoni, pač pa tudi z opojnimi pijanci. Tako se glas obtožba okrajnega prosekutorja, ki je dal včeraj aretirati sodnika radi butlegarstva.

Dijaki stavkajo.

Kilbourn, Wis., 4. apr. — Nad sto dijakov tukajšnje srednje šole je včeraj zastavkalo, ker je šolski odbor odklonil obnovev pogodbe od dijakov priljubljenemu profesorju. Načelnik šole je zagrozil dijakom s suspenzijo, ako bodo nadaljevali s stavko.

Prohibicijski agent obtožen umora.

Allentown, Pa., 4. apr. — Na tukajšnjem distriktnem sodišču je pričela obravnava proti James A. Huebnerju, ki je pri navalu na farmo W. J. Yocuma ustrelil lastnika in obtrlel njegovo ženo, ki je prihitela moču na pomoč.

Roparji odnesli blagajno.

Chicago, Ill., 4. apr. — V noči od arede na četrtke so neznani roparji vlomili v lekarno na 3147 W. 111 st. ter odnesli železno blagajno, ki je tehtala nad 800 funtov in v kateri je bilo okrog tisoč dolarjev vrednosti v denarju in poštinih znakmah.

Mlad roparji aretirani.

Chicago, 4. — Trije mladi fantje, George Jakowab, Chester Mikurski in Joseph Zellinski — so bili v sredo aretirani. Mlad roparji so na zaslišanju izpovedali, da so uprizorili nad dvajset ropov v zadnjih treh mesecih.

Mlade kitajske samomorilke.

O ženaki samomorilni epidemiji pišejo zelo mnogo kitajski listi. V enem mesecu se je vrglo v vodo sedemnajst lepih mladih kitajskih deklet in sicer vse zaradi nesrečne ljubezni! Javni zastopi so postavili ob rekah in krajih, kjer je bilo več samomorov, kole z lepaki, ki naветujejo obupancem pomirjenje. Izdane so bile te dni brošure, ki obsojajo samomor. Mladina hodi po kinematografih; velik je vpliv evropske in ameriške kulture na kitajske mlade. Nova kultura je v marsičem baš nasprotje kitajskim tradicijam in običajem. Bolj kot Evropa služijo Zedinjene države Kitajcem za vzorec današnjega življenja. Razvijajo se zmešnjave in zmote, kitajska dekleta pa derejo v smrt.

Naročite Mladinski list, najboljši mesečnik za slovensko mladino!

so bili mnenja, da se bo Lazar gotovo oglasil na bratovo svatbo ter so šli tja. Zvečer je res naenkrat stopil Lazar med svate, a policija ga je aretirala ter uklenjenega odpeljala v zapore. Kaj bo z njim se ne ve. Njegova strast do kraje je njemu priložna bolezen, pa je verjetno, da ne bo nič kaznovan.

Razprave o pravilih S. N. P. J.

Rock Springs, Wyo. — Društvo št. 10 SNPJ je pregledalo stara pravila in nova. Sprememba sledi:

Člen IV. konvencija. 1. Naj se vrši vsaka 4 leta, in sicer v gl. uradu, ker je dovolj prostora za to. 8. točka se naj odobri po novih pravilih.

Člen V. Reprerentacija in volitev delegatov. — 1. točka se sprajne po novih pravilih. 4. Društveni tajniki morajo poslati imena in naslove delegatov gl. tajniku do 1. aprila konvencije leta, namesto do 15. aprila, 1933. Gl. tajnik objavi imena in naslove delegatov in njih namestnikov v glasilu najmanj dvakrat pred konvencijo.

Člen VI. Inicijativa in referendum. — 2. Se odobri po novih pravilih, in sicer, iniciativni predlog mora biti predložen pisмено na redni seji društva, in člani morajo na dotični seji društva, na kateri je predlog naznanjen, dobro razpravljati o tem predlogu. Glasovanje o predlogu se mora vršiti še na prihodnji seji društva, in sicer na ta način, da predlog lastnorodne podpisejo ¼ vseh navzočih članov in poleg tega s podpisal predsednika, tajnika in blagajnika ter potrjen s društvenim pečatom poslan gl. tajniku. V slučaju, da društvo poizkuša iniciativni predlog, kateremu manjka določeno število podpisov, se predlog zavrne. — 3., 4. in 5. točka se odobri po novih pravilih.

Člen VIII. Volitve gl. odbornikov in članov porotnega in nadzornega ooseka. 1. Gl. odbor, porotni in nadorni osek, ter osek za pravila se volijo na konvenciji imed delegatov in gl. odbornikov, članov porotnega in nadzornega odbora za pravila ter drugih članov jednote. Kandidature od nečlanov se upoštevajo le, če je potom katerega člana konvencije predložena konvenciji članova lastnorodne podpisana pismena izjava, da je kandidat za gl. odbornika in iz izjavi njegove sposobnosti.

Člen XI. Pravice in dolžnosti gl. odbornikov. a) gl. tajnik mora poliditi porotstvo \$50.000. d) gl. blagajnik mora poliditi porotstvo \$50.000. k) adzultivni osek naj se odvrže.

Člen XII. Uradno glasilo in druge publikacije. — 6. točka. Glasilo naj ostane skupno v slovenskem in angleškem jeziku, ter naj bi se povečalo na 12 strani, izhajalo pa naj bi ravno tako vsako sredo. Opomba: Če homo bolj adrušeni, bolje bo za vse.

Člen XV. Odškodnina. — Točka 1. Za izgubo palca na roki naj bi se določilo odškodnina \$300.00, nadalje za izgubo kazalca pa \$100.00. V slučaju, da bi član izgubil palec in kazalec, bi se mu isplačalo \$400. Ako član izgubi na enem odseu popolnoma vid, naj bi se isplačalo \$200.00. Opomba: Ako član izgubi glavna dva prsta, je potem skoraj za vsako dolo nemolzen.

Člen XIII. Potnica. — Točka 3. Član, ki se bi vrnil iz tujesmatva v teku 6 mesecev, bi se moral sprejeti nazaj v Jednoto brez adzavnih preiskave. Opomba: Veliko jih gre v tujesmatvo, ki so bili bolni in ko pridejo nazaj, grejo k adzavniki preiskavi, ter jih adzavnik ne more pripoznati za adzave. Član bi kmalu valed tega prišel ob članstvo. Čravnvo je bil še poprej dolgo vrsto let dober jednotni član, bi bili vsi njegovi prejšnji prispevki ali društveni saca, savršeni.

Člen XXIV. Sprememba oporoka. Točka 1. Oporoko naj bi član lahko izpremenil v slučaju pavarne bolezni v pričo dveh društvenih članov, ako ni društvenega tajnika v bližini. Priče pa morajo biti sanedjive in lastnorodne podpisane na listini prenovljene oporoke.

Joe Peranta, preds. John Omeje, tajnik. John Kuder, blagajnik.

St. Michael, Pa. — V Prosveti št. 11 razne narvete in priporočila glede prihodnjih pravil SNPJ. Odgovorili šelim bratu A. Jakopiču, tajniku društva št. 395 SNPJ. — Brate in sestra, dobro vam je znano, da je SNPJ najsolidnejša in najmočnejša izmed naših podpornih organizacij. Zelo važnno vprašanje vsake organizacije je njeno finančno stališče. SNPJ stoji na dobrih finančnih nogah.

Slučajno da pride kakšna, gredja eksplozija ali kakšna velika epidemija, tedaj bi trpel njen posmrtniški sklad zelo. Naša jednota ima nad tri milijone dolarjev premoženja. A kdo je to premoženje skupaj ebral? Predsimo in premislimo. Če hočemo ohraniti našo organizacijo dobro in solidno, tedaj moramo obdrati naše sedanje gl. uradnike, ki so v prošlosti pokazali jasno, da so delali s svojimi glavami za njen prosper. Oni so splošno vodili našo organizacijo in imajo čisto preteklost.

Podpora, odškodnina, operacije, posmrtnina, itd. Če se najde brat ali sestra, da ni dobil podpore, tedaj je bila njegova krivda, ker se ni ravnal po pravilih. Ako društvo odobri podporo v smislu pravil, tedaj je vselej jednota isplača. Brat Jakopič svetuje, da bi izvolili nove gl. odbornika, ki bi delali za nižje plače, katerim je za dobrobit članstva, a ne samo za dobro plače. Bratu Jakopiču je dobro znano, da Chicago je veliko mesto, kjer je vse dražje. Dejstvo je tudi, da morajo naši gl. odborniki drugače živeti kot mi delavci, ker tako zahteva le njih služba sama, to je oni morajo nastopati javno v imenu in v korist organizacije na raznih sestankih. V vseh uradih imajo uradniki in kleriki boljše plače kot mi delavci; veliko klerkov je, ki dobivajo po 200 dolarjev plače na mesec. Tako

je tudi prav. Za odgovorna mesta je treba tudi dostojno plačati. Ker je naša organizacija ugodna in vsorna, je treba, da imajo njeni predstavniki dostojne plače.

Kot sem že omenil, je Chicago veliko mesto, so velike potrebe, ki jih v malih naselbinah in mestih nima. Torej je logično, da morajo biti tudi plače naših uslužbencev in gl. odbornikov sorazmerno tako visoke, da se samore zmagovati obstoječe dnevne razmere in potrebe. Dobrim delavcem dobro plačati, se pač isplača. Hrana in stanovanje ter divljenje aplah je v Chicagu veliko dražje kot drugod v malih mestih, zato pa moramo proci od misli, da bi se znižalo plačo našim odbornikom. Pisati in govoriti, da bi se nastavilo v glavni urad člani, ko so pripravljeni delati za nižje plače, je toliko kot če bi se reklo, da so taki kandidati prigravljeni jemati kruh iz ust svojih bratov.

Da naši sedanjí vodje vodijo jednoto po pravi poti, nam je v dokaz njen napredek v članstvu in premoženju; boljše dohane menda ni treba. Da bi se jih za njih vzorno delo plačalo terasko, bi pač ne bilo ne lepo, ne bratsko in ne pošteno. Nad tri milijone dolarjev skupaj spraviti ni kar tako. Največ analuge pri tem gre našim uradnikom, ki vsako vrsto svoje delo za nas člani. Mi moramo skrbeti, da ohranimo našo organizacijo na dobrih finančnih nogah, kar je najpomembnejše, in to naredimo, ako ohranimo sedanje uradnike.

Brat Frank Maunholtz, član društva št. 484 SNPJ priporoča, da bi bile dnevneice delegatov od \$4.50 do \$5. nič več. To je res takovani "joker." Kako neki naj delegat izhaja a \$5? Pomisliti moramo, da imajo delegatje, vsaj v veliki večini, doma družine, za katere je treba skrbeti, in gre od te vsote, od njihovega zaslužka, pa naj ga zaslužijo klerkoti. Bratje in sestre, plačajmo delegata pošteno, dajmo jim po \$10 dnevnoice, kar ni pretirana vsota, če človek razumno premisli o tem in onem, o razmerah in zahtevah, ko bodo delegatje v Chicagu na 9. konvenciji. Ostali bratje pa, kadar priporočajo in razpravljajo o plašah in dnevnicih, naj se vselej najprej svetujejo s kom in vprašajo, pa bodo bolj logično zapisali svoje misli na papir. Mike Blašković, član društva št. 190.

Johnstown, Pa. — Prosim malo prostora pod rubriko "Razprave o pravilih SNPJ", da odgovorim br. J. Kogoyu iz W. Va.

Moje mnenje, ki sem ga bil podal v Prosveti dne 13. marca pod naslovom "Kritiki in plače gl. odbornikov", je brata Kogoya iz W. Virginije tako razkačilo, da sam priša v 75. številki Prosvete, da ne ve od katerega konca naj bi se me lotil. Obenem me pa posiva, naj mu omenjeno pisanje bolj natanko pojasnim.

Moje prvo pojasnilo bratu Kogoyu naj bo to, da je prišel sam s seboj v konfuzijo. V prvem odstavku, proti koncu, se njegov dopis dobesedno čita: "Ne, kajti tukaj je beseda, za katero hočem pojasnila od br. J. L. ne koliko bolj natanko. Pa ni treba misliti, da jas dopisa nisem razumel — se prav dobro."

Torej brat Kogoy je moj dopis prav dobro razumel, kljub temu hoda še pojasnila. Pa naj ga človek razume, ako more.

Nadalje me vpraša, kdaj da je on v dopisih našli kakšnoga uslužbenca pri SNPJ. Ni mi treba iti brskati po Prosveti nazaj, da mu dokazem. Čita naj zadnji svoj dopis, spodaj, kar je v oklepajih, ki se glasi: "Rad bi vedel, kako bi se dopisnik videlo, ako mora delati dan za dnem in da bi poleg drugih krivosov še kateri drugi pri njegovi kri."

Z besedami "poleg drugih krivosov" se kateri drugi pri njegovi kri" misli brat Kogoy uslužbenec pri SNPJ. Tega me

Maurice Renard:

UGRIZ

Pod Martialovimi udarci poje nakoval, rdeče žari železo in veselo hrope meh. Lep je Martial, lep kakor večno mlad kovaški bog.

Njegov brat popusti primež in stopi k njemu. Plečat možak vedre obraza, odkritih oči. Z roko mu da znamenje, naj preste. In mu reče:

— Moram v vas po sodo.

Martial gleda za njim v solnčni dan. Sanjaj je njegov pogled, mehanično se spušta roka s kladivom na pojoče nakovalo. In potem, kakor da se je zbudi iz sanj, pritiska na stopalo; ostro zahrope meh, iskre zaarše, belo zablišči železo. In jasno spet zapoje nakovalo.

Vesel je kovač. Zakaj danes je poslednji, da vihti kladivo in udarja na železo. Jutri, o, jutri!...

Kako čudno je vse to prišlo! Teden dni je tega, kar se je pred kovačnico ustavil eleganten avtomobil in so ga naprosili, da popravi vzmet, ki je bila odnehala. In ta prijazni gospod v spremstvu tako lepih dam! Ni se ga moglo nagledati, kar brez sramu so občudovali njegovo

ve mišičaste roke, vedrino njegovega čela, njegove sanjave oči! — "Tega človeka morate vzeti s seboj, dragi moj!" — "Saj prav na to mislim! Gospod Martial, ali bi hoteli iti k filmu? Lepa bodočnost bi se vam obetala. Jaz sem režiser."

Sprejel je. Jutri odpotuje. Tako priliko ni da bi zavrgel... Čeprav bi rajši ostal v vasi in delal z bratom Rogerom... Da. Toda pod to streho je še nekdo drugi: njegova svakinja. In ona...

Nežna roka se mu je spustila na ramena.

Alberta. Ni je čul, ko je prišla. Vztrepetal je in se obrnil k njej. Nato je še z večjo vnetostjo nadaljeval delo.

Dve majhni roki sta ga prijele za zapestje. Martial je prestal kovati: tišina je zavladala v kovačnici. Alberta je tu, tesno ob njem, tako vabljiva s svojimi pošelimi očmi in vročimi lici, zahtevajočim in hkratu prosičim. Njen glas je pridružen.

— Martial!... Roger je odšel. Delj ko uro sem prežala na priliko... Tak si se odločil, Martial? Zapustiš naju?

Tikala ga je kakor vselej, kadar je mogla na samem govoriti z njim.

— Res je, Alberta.

Prsa mlade žene so zavalovale. Oh, in hoče oditi kar tako? Ne da bi mi bil le enkrat ustreget?

Skomignil je z rameni. Vtaknili je ohlajeno železo v žerjavo in v pograbil kladivo. Meh je zahropel.

— Martial, rotim te, ne pojdi! Če bi vedel, kako te ljubim!

— In Roger? Je odvrnil Martial ter pokazal z glavo skozi okno.

— Roger? Ah, kaj mi je do njega! Ni ga človeka, ni je stvari, ki bi štela, kadar kdo ljubi, kakor ljubim jaz tebe! Oh, prestanj se delom, Martial, poslušaj me, dragi moj Martial! Ali ne vidiš, da umiram od tebe?

Zasmejal se je, ne zlobno, bolj sočutno ko prezirljivo. Alberti so solze zalile lepe oči in boječe je pogledala njegov robati usnjeni predpasnik.

— Pustite me, je rekel in se ji umaknil. Ne jokajte! Rogerjeva sreča, že stokrat sem vam rekla...

Bolestno je vzdihnila in nestrpno odmahnila.

— Njegova sreča mi je sveta, dar je mogla na samem govoriti z njim. Ljubezen do mojega brata mi je nad vse.

— Promti te, tak prosim te, ne govori mi več o njem!... Vzemi me s seboj! Skupaj pojdiva! Saj ni mogoče, da bi me ostavil samo. Kaj bi počela brez tebe? Da te ne bi nikdar več videla, nikdar več slišala...

Dobrohotno, a trdno jo je zavrnil, z eno roko podnetil ogenj, z drugo potisnil obupano ženo od sebe:

— Idite, draga Alberta! Po nepotrebnem se trpinčite. Hudo mi je, ko vas gledam tako, zakaj ljubim vas, vas, ki ste mi tako rekoč sestra.

Ni ga hotela poslušati; zajekala je, kakor da ji je zadal strašno rano:

— Moj Bog! Moj Bog! Zakaj te nisem prej spoznala ko njega? Oh, če mislim na to!...

Glas se ji je trgalo. Vzemirli se je, iz bojazni, da je ne bi premogel živčni napad. Če bi se Roger zdajle vrnil, on, ki ni česar ne sluti!...

— Umirite se, Alberta! Roger se utegne vsak trenutek vrniti. Če vas dobi tu...

— Ah, naj zve, da te ljubim, tem bolje! Potlej bo vsaj konec trpljenja!

— Blazni ste, Alberta! Oh, evo ga, pravkar je zavil iz vagona. Rotim vas, v imenu najinega prijateljstva vas prosim, oddite!

Vsa trepetočja se je pričakuje obrnila k vratom. Roger je bil srečen sosed, ki ga je zapletel v pogovor.

Stopila je k Martialu. Proseče mu je pokledala v oči:

— Ne bom te več nadlegovala. Dovolj mi samo, da te poljubim. Ne prosim te niti, da mi vrneš poljub.

Martial je s kletkami v rokah zrl skozi okno in ni spustil Rogerja, ki je bil še vedno v pogovoru, iz oči. Pod silo Albertinega objema je skoro odmahnil. Z neskončno nežnostjo mu je bila ovila roke okrog vratu in mu pritisnila na lice prečudno sladki poljub.

— Alberta! Alberta! Dovolj je, Roger gre! Brž! Zbogom! Tak pojdiva! Oh

— Pričuden je vzkrilnil: Alberta ga je bila ugriznila do krvi. Bleda, ko smrt je krenila proti vratom, toda v oči ji je igral zmagoslaven smev.

— Ah, zdaj bo vendarle zvedel. Zaznamovala sem te! Pogled moje zobe, pogled svoje lice! Končano! Končano je! Spoznal bo moj ugriz, ha, ha! In jaz mu bom priznala, vse mu bom priznala...

Martial je planil k počrnelemu ogledalu, ki so ga trije žebli držali na steni.

— Ne bodi v skrbah za "svojo lepoto", draga, se je zagrohotala Alberta in obraz se ji je spalil od srda. Čez mesec dni se ne bo več poznalo in se zmerom bo dovolj lep za film, ljubček moj! — Kaj mi je do filma, sirotica! Roger, razumete?... Rogerju je treba priznati! A kako, kako zdaj?...

RAZNO

Kadilčeva pravica, da odkloni ogenj. — Sodisce v Draždanah je izreko razsodbo, ki bo zanimala vse kadilce. Nekdo je prosil nekega gospoda, ki je kadil, malo ognja za svojo nezapaljeno cigareto. Namesto običajne uslužnosti je sledila surova zavrnitev. Prosilec se je čutil užaljenega in je tožil onega gospoda pri okrajnem sodišču, ki je izreko razsodbo v smislu tožbe. Obsojeni gospod se je obrnil do višje sodne instance v Draždanah in ta je izdala razsodbo, s katero se tožba odbija. Sodniki so bili mnenja, da je odklonitev usluge sicer nevljudnost ali to se ne more smatrati za razžaljenje ali izraz zaničevanja...

Nebeška mana. — "Padala nebeška mana izraelcem je v puščavi" ... Mislijo se je, da je mana nekak izloček, alijen medu, položen po insektih v skorjo tamarik. Tak produkt, strjen v obliki belkaste materije v obsebnosti graha ali še manjši so prodajali Arabci romarjem kot "nebeško mano". Dr. Bodenheimer, novi ravnatelj zoološkega laboratorija na židovski univerzi v Jeruzalemu, se je bavil z zagotovitvijo, katero so uživali, po sv. pismu Izraelci na poti skozi puščavo. On pravi, da ne prihaja v poštev tamarika. Gre pa za izločevanje nekega insekta, ki se hrani z grmičevjem.

Kako so nastali poštni nabiralniki? — Danes, ko vidimo po celnem svetu poštno nabiralnike, je zanimivo povedati, kako so na-

stali. Ta praktični predmet je bil uveden v sedemnajstem stoletju kot ustroj inkvizicije. Florrenska republika je ukazala v mestih izločiti lesene shrambe, v katere so se imela polagati anonimna pisma. Te skrinjice so se imenovale "tamburi". Člani vlade so imeli ključke od teh skrinjic in so pobirali iz njih pisma. Pozneje so "tamburi" zamenjali svojo svrhu za častnejšo, postali so poštni nabiralniki za pisma in taki so še dandaneš.

Železnica pod saharo pušča. — Pod vodstvom bivšega maroškega guvernerja Steega pričevajo načrt za zgradbo železnice med severno in akvatorijalno Afriko. Načrt je napravil inženjer Pavel Remy, ki hoče zgraditi podzemsko železnico pod saharo puščavo, da bi se promet izognil vročini in pečenemu meteu. Železnica bi bila dolga 2000 kilometrov. Vozovi bi bili opremljeni z zbiralniki mrzle vode in električnimi ventilatorji. Velike jeklene cevi na težkih stebrih bi bile poglabljene v večnem pesku in "samum" bi ne opravil nič proti konstrukciji. Gradbeni stroški bi bili ogromni, pa bi se izplačali v nekaj letih.

SMEŠNICE

Berač si ni upal stopiti popolnoma do hiše, ker je zagledal pred hišo velikega psa, pa se je bal. Od hiše pa zavpije gospodinja:

"O le stopite bližje malo, le stopite."

Berač: "Ali pes ne grize?"

Ženska: "Ne vem, danes sem ga šele dobila, pa bi ga rada preizkusila, ali grize ali ne. No — le stopite."

Železniški čuvaj najde na progi nekega moža, ležečega preko tračnic.

"Ali ste pijani ali kaj?"

"Pijan nisem, ampak sit sem življenja. In zdaj čakam, da pride vlak in da me povzi."

"Človek, vstanite! Marš!"

"Nič prej, dokler me ne bo povzvil vlak."

Mati in hči se odpeljeta na rivijero.

Kot vsako leto.

Mine marc, bliža se konec aprila.

"Ne vem, kako je to letos, hčerka? Ponavadi si bila vedno o takem času že zaročena."

On: "Gospodična, ali znate kaj francosko?"

Ona: "Poznam samo besedo "All right", pa še ta je italijanska."

PRODA SE GROCERIJSKA TRGOVINA

v veliki slovenski naselbini. Lepa prilika za Slovence ali Hrvat. Ta dobrodoča trgovina se prodaja po zelo ugodni ceni valed odhoda v stari kraj. Za natančnejša pojasnila se obrnite pisмено ali osebno na naslov: John Zarman, 332 Orchard St., Milwaukee, Wis.—(Adv.)

IZREDNA PRILIKA

Na prodaj imam še par krasnih po štiri mesece starih policijskih pasov. Kdor želi katerega tega pasov kupiti naj se zgleda na: 3219 S. Ridgeway Ave., Chicago, Ill.—(Adv.)

SLOVENSKA NARODNA PODPORA JEDNOTA

izdaja svoje publikacije in še posebno list Prosveta za korist, ter potrebno agitacijo, svojih društev in članstva in za propagando svojih idej. Nikakor pa glasilo. Torej agitatorični dopisne za propagando drugih podpornih organizacij. Vsaka organizacija ima običajno svoje in naznanila drugih podpornih organizacij in njih društev naj se ne pošilja listu Prosveta.

IZVRSTNA PRILIKA

Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobite

list Prosveta vsak dan za eno leto in knjigo AMERIŠKI SLOVENC, vredno \$5.00—ako nam pošljete brez odbitka svoto \$6.30.

Ali pa tri knjige: SLOV-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGENEZE, vredna \$1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svoto \$6.30.

To velja za člane S.N.P.J. za vse stare in nove naročnike. Ne člani plačajo \$7.50.

Lahko dobite pol leta dnevnik Prosveta in skupne vrednosti za \$2.50 knjig, n. pr. JIMMY HIGGINS, ZAKON BIOGENEZE, ali pa ZAJEDALCE in HRB-TENICO in INFORMATOR ako nam pošljete svoto \$3.90. Nečlani pošljete \$4.50. Ali pa za \$2.90 pol leta list Prosveta in knjigo JIMMY HIGGINS. Nečlani \$3.50.

To vse velja za stare in nove naročnike. Vsak mora poslati celo svoto brez odbitka. Denar in naročila pošljite na upravnštvo na naslov:

PROSVETA, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Pošiljam \$.....

Ime

Naslov

Država.....

Čl. društva.....

Znižana cena knjig Književne Matice S. N. P. J.

Sedaj je prilika, bratje in sestre, da si vsakdo lahko naroči eno ali več knjig po zelo nizki ceni. Knjige so dobre, poučne in moralne bi jih imeli v vsaki hiši.

AMERIŠKI SLOVENC—ta knjiga obsega 632 strani in mnogo krasnih zgodovinskih slik, je prijazna za čitanje in vam daje veliko pouka o zgodovini Amerike, ameriških Slovencev in naše S. N. P. J. Jednote. Knjiga vredna \$5.00—sedaj.....\$1.50

SLOVENSKO-ANGLEŠKA SLOVNICA—izvrstna poučna knjiga za učenje angleščine in raznimi drugimi pojasnili, vredna \$2.00—sedaj.....50c

ZAKON BIOGENEZE—ta knjiga pojasnjuje splošni razvoj in naravne zakone, vsebuje veliko poučnega za vsakega človeka, vredna \$1.50—sedaj.....50c

PATER MALAVENTURA V KABARETU—povest iz življenja ameriških frančiškanov in doživljaj rojaka, vsebuje precej slik, vredna \$1.50—sedaj.....50c

ZAJEDALCI—povest in slika skritega življenja slovenskih delavcev v Ameriki, vredna \$1.75—sedaj.....50c

JIMMY HIGGINS—zanimiva in krasna povest, spisal dobroznani pisatelj Upton Sinclair, poslovenil I. Molek, vredna \$1.00—sedaj.....50c

Ta znižana cena je veljavna od 1. novembra 1923 pa do 1. aprila 1924.

Odgrajte ta listek, priložite potrebno svoto v pisno in pošljite na Prosveto.

PROSVETA, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo vam pošiljam svoto \$..... kot naročilo za sledeče knjige:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

Jack London:

MORSKI VRAG

(iz angleščine prevaj. I. M.)

"Vse čudo pa v dovršitvi," je pristavila Maud. "Ne morem skoraj doumeti, da velika jambora v resnici stoji, da ste jo dvignili iz vode na ladjo in jo postavili, kamor spada. Pravcato titansko delo."

"Ljudje so marsikaj iznašli," sem pričel veselo, nato pa sem umolknil in povohaval zrak. Pogledal sem svetilko. Ni se kadila. Zopet sem vohal.

"Nekaj gori," je rekla Maud.

Skočila sva proti lestvi; stekel sem mimo nje na krov. Iz stopnice medkrova se je valil gost dim.

"Vrag še ni mrtev!" sem dejal sam pri sebi in planil skozi dim v ladjo.

Dim je bil v ozkem prostoru tako gost, da sem moral tipati, če sem hotel naprej, in vpliv Wolfa Larsena na mojo domišljijo je bil tako močan, da sem bil popolnoma pripravljen, da me ta bolni orjak zdajzda zgrabi za vrat. Obotavljal sem se, najrajši bi pohitel nazaj. Tedaj sem se spomnil na Maud. Pred seboj sem videl njo v luči svetilke; njene oči so bile tople in mokre od veselja, zavedel sem se, da ne morem nazaj.

Dim me je dušil, ko sem dospel do Larsenovega ležišča. Istegnil sem roko in iskal njegove. Ležal je nepremično, ko pa sem se ga dotaknil z roko, se je narahlo zganil. Pretipal sem njegove odeje spodaj in zgoraj. Nikjer ni bilo nobene gorkote, nobenega sledu ognja. In vendar je moral od neke prihajati ta dim, ki mi je jemal vid in me dušil, da sem kaljil in hropel. Izgubil sem glavo za nekoliko časa in kakor blazen letal po medkrovju. Ko sem zadel ob mizo, da mi je sape zmanjkalo, sem se zopet zavedel. Dejal sem, da tako slaboten človek ni mogel zanetiti ognja drugje kot tam, kjer je ležal.

Vrnil sem se k Larsenovi postelji. Tam sem nameril na Maud. Koliko časa je bila v tem dušnem ozračju, nisem mogel uganiti.

"Pojdite na krov!" sem velel strogo.

"Ampak Humphrey —" je pričela ugovarjati s čudnim hripavim glasom.

"Prosim, prosim," sem se zadril nad njo.

Poslušno se je umaknila in tedaj mi je prišlo na misel: Kaj pa, če ne najde stopnice? Odšel sem za njo in se ustavil ob vnožju stopnice. Morebiti je bila odšla na krov. Ko sem stal tam in se obotavljal, sem jo alihal, kako je tiho viknila:

"O, Humphrey, izgubljena sem!"

Našel sem jo, ko je ždela poleg pregradne stene; peljal, deloma nosil sem jo po stopnicah navzgor. Tisti zrak je bil kakor nektar: Maud je bila samo vrtoglava. Pustil sem jo na tleh ležati in se vnovič podal v ladjo. Vir dima se je moral nahajati prav blizu Larsena — moj duh je bil prepričan o tem. Odšel sem naravnost k njegovi postelji. Ko sem otipaval njegove odeje, je roka zadel ob nekaj vročega. Spekel sem se in urno potegnil roko nazaj. Tedaj sem razumel. Skozi razpoke v dnu gornjega ležišča je zanetil ogenj v modrocu. Levico je bil še vedno lahko precej rabil. Vlatna slama, prižgana od spodaj in zaprta zraku, je bila ves čas tla.

Ko sem potegnil modroco iz postelje, je vzplamtel. Pogasil sem goreče ostanke slame v postelji in planil na krov na sveži zrak. Z nekoliko bebrči vode sem pogasil aredi medkrova goreči modroco. Deset minut pozneje pa, ko se je dim že precej razkidal, sem dovolil Maudi, da pride dol. Wolf Larsen je bil nezavesten, toda sveži zrak ga je poživil v malo minutah. Stregla sva mu, ko je napisal, da želi papirja in svinčnik.

"Prosim, ne motite me," je pisal. "Smejam se."

"Še vedno sem košček kvašja, kakor vidite," mi je napisal nekoliko pozneje.

"Veseli me, da ste tako majhen košček kvašja," sem rekel.

"Hvala!" je napisal. "Pomislil pa, koliko manjši bom, predno umrjem!"

"In vendar sem tukaj pri tebi, Klada," je napisal. "Sedaj lahko treznejše mislim, kakor kdaj v vsem svojem življenju. Nič me ne more motiti. Osredotočenje je popolno. Živim, več kot živim."

Te besede so bile sporočilo iz temnega groba, in telo tega človeka je postalo njegov mavzolej. Tam, v tako čudnem grobu, je živel njegov duh.

Osemindesetsto poglavje.

"Mislim, da me je zadel kap na moji levi strani," je pisal Wolf Larsen dan potem, ko je poskušal, da bi zažgal ladjo. "Omrtnost narasla. Roko komaj premkam. Govoriti boste morali glasneje."

"Ali imate bolečine?" sem vprašal. Glasno sem moral ponoviti vprašanje, da mi je odgovoril:

"Ne zmeraj."

Leva roka se je pomikala počasi in mučno po papirju; le z največjo težavo sva raztolmčila grde črke. Bile so podobne "sporočilu duhov," kakor jih je videti pri spiritističnih sejah.

"Ampak še vedno sem tukaj," je ččkala roka še bolj počasi in mučno kot prej. Svinčnik mu je padel iz rok in morala sva mu ga dati zopet v roko.

"Kadar nimam bolečin, sem popolnoma miren. Nikdar nisem mislil tako jasno. Razmišljam lahko o življenju in smrti kakor kak hinduški vedež."

"In neumrjčnost?" ga je Maud vprašala na ušesa.

Trikrat se je roka pripravila, da bi pisala, a je brez moči tipala po papirju. Zopet mu je padel svinčnik iz rok. Vse zaman sem mu ga skušal dati zopet v roko. Prsti ga niso mogli prijeti. Nato ga je Maud prišla za roko in mu držala prste okoli svinčnika; roka je napisala z velikimi črkami in tako počasi, da je prišla skoraj minuta na eno črko:

"N-e-u-m-r-j-č-n-o-s-t."

Bila je poslednja beseda Wolfa Larsena. ki je ostal skeptičen in neuklonljiv do konca. Roka mu je omahnila. Trup se mu je rahlo gibal. Nato ni bilo nobenega gibanja. Maud je izpustila roko. Prsti so se narahlo razprostrili, ločili valed svoje teže drug od drugega in svinčnik se je zvalil po mizi.

"Ali še vedno alihite?" sem vpil, ga držal za prste in čakal, da mi z enim pritiskom reče "da." Ni bilo odziva. Roka je bila mrtva.

"Videla sem, da so se mu ustnice rahlo premikale," je rekla Maud.

Ponovil sem vprašanje. Ustnice so se gibale. Položila je nanje konec prstov. Zopet sem ponovil vprašanje. "Da," je oznanila Maud. Upolno sva se spogledala.

"Čemu je to dobro?" sem vprašal. "Kaj mu lahko rečeva sedaj?"

"Ej, vprašajte ga —"

Obotavljala se je povedati kaj.

"Vprašajte ga nekaj, na kar bo odgovoril 'ne', sem naavetoval. "Potem bova za gotovo vedela."

"Ali ste lažni?" je zavpila.

"Ustnice so se pod njenimi prsti premikale in odgovorila je: "da."

"Hočete li govejega mesa?" je vprašala dalje.

"Ne," je oznanila.

"Mesne juhe?"

"Da, juhe želi," je rekla mirno in me pogledala. "Dokler bo alihal, se bova lahko spogledala z njim. Potem pa—"

Čudno me je pogledala. Videl sem, da so ji ustnice drhte in solze so se ji prikazale v očeh. Opotake je stopila proti meni in jaz sem jo ujel v roke.

"O, Humphrey," je ihtela, "kdaj bo vsega tega konec? Tako sem utrujena, tako utrujena."

Sklonila je glavo na moje rame, njeno šibko postavo je pretresalo ihtenje. V mojih rokah je bila kot pero, tako slaba, tako eterična.

"Moči so jo navsezadnje zapustile," sem si mislil. "Kaj morem jaz brez njene pomoči?"